No. 84. DINGSDAG 14 JULIJ. 1857.

VIER EN DERTIGSTE JAARGANG.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG. De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 2.30, buiten Assen franco per post *f* 2.45. — De prijs der Advertentiën is van 1 tot 5 regel *f* 1.00 en voor elken regel meer 15 cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt gratis een Bijblad uitgegeven, bevattende de verslagen van de zittingen der Tweede Kamer van de Staten-Gen. van 9, 10 en 11 Julij, benevens een uittreksel uit het antwoord der Regering op de aanmerkingen van de Kamer op het ontwerp van wet op de Regt. organisatie.

GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie Drenthe, brengen ter kennis van de belanghebbenden, dat, tengevolge van den gevallen regen, en den verhoogden waterstand op de verschillende panden der Hoofdvaart, is bepaald: dat, te rekenen van en met dingsdag den 14 dezer maand Julij, de schepen welke van dat kanaal gebruik maken bij het *afvaren* eenen diepgang zullen mogen hebben van 1.10 el (3¾ voet) doch dat de *opvarenden* niet dieper zullen mogen geladen zijn dan 1.02 el (3½ voet), en dat de doorschutting door de sluizen in dier voege zal moeten geschieden, dat met denzelfden kolk water telkens zooveel mogelijk, een opkomend en een afvarend schip worde doorgeschut.

Assen, den 13 Julij 1857.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
DE VOS VAN STEENWIJK,
Voorzitter.
W. H. HOFSTEDE,
Griffier.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van Assen noodigen bij dezen de ingezetenen, die nog niet voldaan hebben aan de bestaande bepalingen betrekkelijk het inleveren van getuigschriften bij verandering van woonplaats, het doen van aangiften van inwonende personen, of het nummeren en letteren der gebouwen, om alnog voor den *eersten Augustus* aanstaande aan hunne verpligtingen in deze te voldoen, bij gebreke waarvan de bedreigde boeten van de nalatigen zullen geëischt worden.

Assen, 13 Julij 1857.

De Burgemeester en Wethouders voornd.:
VAN DER FELTZ.
Ter ordonnantie,
KIJMMELL.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

13 Julij.

In de zitting van het Lagerhuis van 7 dezer vroeg de heer *Berkeley* aan den eersten lord der schatkist, of de Engelsche regering haren invloed zal bezigen bij den Sultan, met het doel, om een aanzoek van den Onderkoning van Egypte, ter bekrachtiging van de zijde der Hooge Porte van het ontwerp tot een kanaal door de landengte van Suez, te ondersteunen. De concessie voor de onderneming heeft de Onderkoning van Egypte aan den heer *Ferdinand de Lesseps* verleend, en het ontwerp is in de gewigtigste handelsplaatsen en havens van het Vereenigd koningrijk goedgekeurd geworden. Spr. wenschte nu te weten, of de Engelsche regering iets tegen het plan heeft in te brengen en zoo ja, op welke gronden hare bezwaren berusten. — Lord *Palmerston* antwoordde hierop het volgende: „Hr. Ms. regering kan in geen geval er toe besluiten, haren invloed bij den Sultan aan te wenden, om hem te bewegen vergunning te verleenen tot het maken van dat kanaal, omdat sedert vijftien jaren al de invloed, waarover zij te Constantinopel en in Egypte beschikken kon, door haar is gebezigd, om de uitvoering van dit plan tegen te werken. (*Hoor!*) Volgens mijne meening is de besproken onderneming, uit een handelsoogpunt beschouwd, een der grootste zeepbellen, waarmede men groote kapitalisten heeft getracht om den tuin te leiden. (*Gelach.*) Mij komt de uitvoering physiek onmogelijk voor; men zou dan moeten besluiten tot het uitgeven van sommen, die veel te aanzienlijk zouden zijn, om eene evenredige winst te kunnen afwerpen. Ik geloof dus, dat zij, die hun geld in zulk eene onderneming hebben gestoken, — wanneer overigens onder de lastgevers van mijnen geachten vriend zich personen bevinden, van wie zoo iets kan worden verondersteld, — zich door de uitkomst in hooge mate zullen teleurgesteld zien. Doch dit is niet de reden, waarom de regering niets van het plan wil weten. Het is eigenlijk toch de zaak van particuliere personen, voor hunne belangen te waken, en wanneer zij zich met onpractische ondernemingen inlaten, moeten zij zelven de gevolgen hunner ligtvaardigheid ondervinden. Maar het ontwerp benadeelt de belangen van Engeland, het is in strijd met de politiek, die Engeland onophoudelijk, met betrekking tot de verbinding van Egypte met Turkije, volgt, eene politiek, die, zoowel door den oorlog als door het Parijsche vredestractaat, is ondersteund geworden. Het behoeft geen betoog, dat het plan geschikt is de zamenvoeging van Egypte en Turkije losser te maken. Ook staat het in verband met in het verschiet liggende speculatiën, te doen met het oog op eene gemakkelijken toegang tot ons Oost-Indisch Rijk. Ik heb niet noodig mij verder er over uit te laten, daar toch ieder, die belang bij de zaak heeft, reeds zal weten wat ik bedoel. Alleen wil ik mijne verbazing uitdrukken, dat de heer *Ferdinand de Lesseps* zoo sterk heeft gerekend op de ligtgeloovigheid van Engelsche kapitalisten, dat hij zich heeft kunnen verbeelden, dat zijne reis door de verschillende graafschappen van Engeland hem Engelsch geld zou verschaffen voor het doorzetten van een plan, dat in elk opzigt zoo in strijd is met de Britsche belangen. (*Hoor! hoor!*) Bedrieg ik mij niet, dan liep het plan van stapel nu vijftien jaren geleden. Men wilde met den ijzeren spoorweg van Alexandrie naar Suez concurreren. Aan laatstgenoemde onderneming, die zich als oneindig meer practisch en voordeeliger deed kennen, werd de voorkeur gegeven. Waarschijnlijk echter zal het doel, dat de heer *de Lesseps* en eenige andere voorvechters van den aanleg van het kanaal zich voorstellen, bereikt worden, zelfs wanneer van hunne geheele onderneming niets komt. (*Gelach.*) Wil mijn geachte vriend, de afgevaardigde uit Bristol een goeden raad van mij aannemen, dan zal hij wel doen zich met het onderwerpelijke plan niet in te laten." (*Hoor! hoor!*)

Men begrijpt, dat deze verklaring in Engeland en vooral daarbuiten grooten indruk heeft gemaakt.

De heer *Ferdinand de Lesseps*, de groote bevorderaar van de doorgraving, heeft dadelijk de pen opgevat en maakt een uitvoerig en scherp antwoord gereed. Hij heeft er dan ook alle reden toe, daar hij waarlijk niet malsch door lord *Palmerston* is bejegend.

Inmiddels hebben, behalve de Engelsche *Daily News*, de Fransche *Constitutionnel* en *Journal des Débats*, reeds de verdediging van het Suez kanaal op zich genomen.

Die twee bladen doen opmerken, dat de uitdrukking van lord *Palmerstons* persoonlijk gevoelen, over het verderfelijke karakter der onderneming, zonder invloed zal blijven op de meening van meer bevoegde personen dan hij, alsmede op de eenstemmige en van verlichting blijk gevende opinie van de belangrijke kamers van koophandel in het vereenigd Koningrijk. Wat het tweede punt betreft, waarop de Britsche eerste Minister zijn verzet grondt, nl. dat de onderneming het voor Egypte gemakkelijker zou maken zich van Turkije los te scheuren, hierop heeft de onderkoning van Egypte reeds geantwoord, door met zeer veel juistheid te doen opmerken, dat een vorst-gouverneur van dat land, die vijandige gevoelens tegen zijnen opperleenheer zou voeden, de uitvoering van het Suez-kanaal niet zou begunstigen. Dit kanaal brengt Turkije nader tot Arabie en Mekka, welker bezit de bron is van den eerbied en de gehoorzaamheid, die alle geloovigen aan den afstammeling van den profeet verschuldigd zijn. Bovendien is de gansche kust, van Damiette tot Syrie, thans zonder toezigt; niets is gemakkelijker dan troepen in Syrie te brengen. De uitvoering van het ontworpen kanaal zou eene dusdanige onderneming veel moeijelijker maken. Nu blijft nog over eene derde tegenwerping: het uitsluitend behoud van de Britsche heerschappij in Indie. Maar hier loopen de beschouwingen uiteen, en wat lord *Palmerston* als voor die heerschappij nadeelig en dreigend beschouwt, wordt door den Engelschen handel uit een geheel ander oogpunt beoordeeld.

Zal lord *Palmerston* de uitvoering kunnen tegenhouden van een kanaal, door bijna geheel Europa gewenscht, en dat Azie nader aan Europa, en daardoor aan de beschaving zal brengen?

Veel zal er van afhangen, of de Engelsche kapitalisten het kanaal al dan niet even weinig genegen zijn als de eerste Minister, daar zonder de Engelsche kapitalen er, volgens veler meening, niet aan de uitvoering kan gedacht worden.

Het Engelsche Hoogerhuis heeft de wijziging van den Parlementseed, door het Lagerhuis aangenomen, met 173 tegen 130 stemmen verworpen, en daardoor de deuren van het Parlement, reeds halverwege door het Lagerhuis voor *Rothschild* opengezet, dezen weder voor de neus toegeduwd. Deze uitslag was verwacht. Velen echter roepen ach en wee over de onverdraagzaamheid van de Engelsche Aristocratie.

In Engeland zijn berigten uit Indie ontvangen; de muitelingen zijn voor Dehli verslagen; hun zij 26 kanonnen ontnomen, terwijl ieder oogenblik een aanval op de stad zelve, die door granietmuren verdedigd wordt, werd te gemoet gezien. In Bengalen daarentegen had veel desertie onder de inlandsche troepen plaats, en zou in Lahore een tweede niet minder krachtig oproer uitgebarsten zijn. Lahore is eene volkrijke stad, die 120.000 inwoners wordt gerekend te bezitten; zij is met eene dubbele rei verdedigingswerken omgeven, waarvan de buitenste omstreeks 2 uur in den omtrek heeft.

Zoo de opstand te Lahore bewaarheid wordt, zou het bewijzen, dat meerdere volken in het uitgebreide Britsch Indische Rijk het Engelsche juk trachten af te schudden.

Zoo de geest van verzet thans het meerendeel dier volken aangreep, en zij zich met elkander in vereeniging konden stellen en de eendragt bewaren, de betrekkelijk weinige Europeanen, die zich in Indie bevinden, zouden bij geene mogelijkheid het Britsche gezag kunnen handhaven.

Het zou echter, met het oog op de toekomst dier volken, zeer te betwijfelen zijn, of het voor hen wel wenschelijk is, om thans hunne onafhankelijkheid te herkrijgen, of liever onder de heerschappij der inlandsche vorsten terug te keeren. Deze heerschappij was voor vele volken veel drukkender dan die der Engelschen, en de Inlanders zouden, uit het oogpunt van verlichting en beschaving, van deze nog veel kunnen leeren.

De gevolgtrekking, die Frankrijk en Europa uit de laatste verkiezingen in Frankrijk hebben getrokken is, dat de oppositie in kracht heeft toegenomen; de Fransche *Moniteur* denkt er echter anders over; hij bevat een artikel over de verkiezingen, waarin dat blad met de cijfers van de verschillende verkiezingen aantoont, dat de tegenstanders der regering afnemen en niet toenemen, zoodat de vrienden van den inwendigen vrede, en zij die het goed met Frankrijk meenen, gerust kunnen zijn. In 1848 stemden 5 531.520 kiezers voor *Napoleon*, en 1 879 298 voor de andere kandidaten; in 1851, 7.439 216 vóór den Coup d'Etat van 2 Dec., en 640.737 er tegen; in 1852 stemden 7.824.189 voor het Keizerrijk en 253 145 er tegen; dat zelfde jaar bij de verkiezing voor de wetgevende magt stemden er 5 218 602 voor de Gouvernements-kandidaten en 810.962 voor de oppositie; thans heeft het gouvernement 5.471.888 stemmen zich zien vereenigen op zijne kandidaten, terwijl de oppositie slechts 571.859 stemmen verkreeg. Bij deze laatste stemmingen moet nog worden opgemerkt, dat het getal wettige kiezers dit jaar met 340.088 was verminderd sedert 1852 en dat dit jaar slechts 92 917, in 1852, 193 419 verloren stemmen zijn uitgebragt.

Dit stuk trekt zeer de algemeene aandacht, terwijl men met ongeduld een ander stuk verbeidt, het rapport nl. van den heer *Billault*, over de zedelijke uitwerking der verkiezingen.

De gevolgtrekking, uit de bovenbedoelde cijfers gemaakt, moge in het algemeen waar zijn, het verontrustende voor de Regering, dat de laatste verkiezingen opleveren, ligt voornamelijk in de eenheid en uitgebreidheid van de oppositie te Parijs, dat Parijs, hetwelk, hoewel misschien in overmoed, maar toch tot zekere hoogte naar waarheid zegt: Parijs is Frankrijk; dat Parijs, hetwelk bijna altijd over het lot van Frankrijk heeft beslist, en voor het overige Rijk meestal den toon aangeeft, dat Parijs, hetwelk de Keizer door weldaden en voorkomendheden aan zich heeft trachten te verbinden, en waarvan bijna de halve bevolking nu zegt: „wij hebben toch uwe tegenstanders liever dan u."

De Koning van Pruissen is in den avond van 8 dezer op het kasteel Schönbrun bij Weenen aangekomen en door den Keizer van Oostenrijk ontvangen; deze laatste droeg de uniform van een Pruissisch Regement, naar hem genoemd, en de eerste die van een Oostenrijksch regement, dat zijn naam draagt.

Tusschen de dagbladen is groote twist, of de bijeenkomst dezer beide gekroonde hoofden al [dan niet een staatkundig doel heeft.

Dit jaar zijn de Keizers en Koningen zeer mobiel. De Keizer van Rusland reist in Duitschland en zal zijne gemalin daar eenigen tijd aan eene badplaats laten; men spreekt nog altijd er van, dat Keizer *Napoleon*, die zich thans te Plombières bevindt, met hem eene bijeenkomst in de eene of andere Duitsche of Zwitsersche stad zal houden; Keizer *Napoleon* zal nog eene visite brengen aan Koningin *Victoria* en deze zal wederkeerig een 14 dagen bij Keizer *Napoleon* komen logeren. De Koning van Pruissen is thans te Weenen en Keizer *Frans Jozeff* denkt in Aug. zijne reis in Hongarije voort te zetten, zelfs zegt een blad, dat de Keizer aan den Koning van Pruissen een tegenbezoek zal brengen en dat ook Keizer *Napoleon* alsdan te Sanssouci zal komen; dit laatste mag echter betwijfeld worden.

De dagbladen zijn opgevuld met bijzonderheden over de opstanden in Italie. *Mazzini* is op meerdere plaatsen gezien, maar niet door de Policie, niettegenstaande deze met opgesperde oogen in alle schuilhoeken rondtuurde, en bij het ontdekken van iedere vreemde physiomie dadelijk het signalement van den gevreesden man voor den dag haalde, dat ieder Italiaansch Policie-bediende bestendig in den zak heeft.

De rust is te Genua, te Livorno en te Napels hersteld, en de naweeën voor degene, die aan de opstanden deel namen, beginnen zich te doen gevoelen. In Genua zijn allen, die gevat zijn, achter de tralien gezet en zullen gevonnisd worden; in Napels procedeert men spoediger en meer afdoende; daar zijn velen op staanden voet gefusilleerd, en daaronder de kolonel *Pisacane*, Hertog van *San Giovanni*, een Napelsch uitgewekene, die zich aan het hoofd der onderneming had gesteld. Het fusilleren is veel goedkooper dan het gevangen zetten, bovendien is de Napelsche Regering daartoe wel gedwongen, omdat alle gevangenissen en hulp-gevangenissen opgepropt vol zijn, terwijl men eindelijk gerust kan zijn, dat zij, die eenmaal de fusillade hebben ondergaan, geen oproer wedermaken.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Uittreksel uit een brief van Graaf Reinet (Zuid-Afrika), van een meisje, vertrokken met de *Zalt-Bommel*, aan haar oom en tante:

Den 27 Decemb r ben ik in goeden welstand op de plaats mijner bestemming aangekomen; mijn neef *Gerrit* den 26 en mijne beide broeders *Karel* en *Daniël* den 31. Twee dagreizen ben ik bij hen van daan, maar als men hier 5 uren per dag reist is het veel. *Karel* is bij een timmermansbaas, *Daniël* bij een boer en *Gerrit* ook; zij hebben het allen zoo goed en verlangen het niet beter; zij worden met de kinderen van het huis gelijk opgevoed. Ik ben huishoudster bij twee eenige menschen op eene boerderij en heb drie zwarte meiden onder mij; mijne kleeding is als van eene dame, maar dat is hier eene ge-

woonte; het paardrijden is voor mij geen nieuws meer; ik zie anders niet als zwarten, waarom het eene groote eer is als men een blanke in dienst heeft; drie mijner reisgenooten zijn bij mij, wij krijgen ieder een paard, en schapen hebben wij al; met de boerderij is het zeer druk, maar het zijn zeer goede menschen. Wij hebben het zoo goed, dat wij het niet beter verlangen.

— In den vroegen morgen van 10 dezer wilde een vreemdeling, die gelogeerd was in een logement in de Warmoesstraat te Amsterdam, uit de onderste verdieping springen, om op deze wijze het logement zonder betalen te verlaten; hij brak echter zijn been en is naar het gasthuis gebragt.

— In den avond van 9 dezer tusschen 8 en 8½ ure is te Rotterdam eene brutale diefstal gepleegd bij den heer *H Mangeot*, restaurateur, op de Hoogstraat aldaar. Men ontdekte namelijk, dat niet minder dan 30 zilveren vorken, 24 dito lepels en 1 dito soeplepel verdwenen waren. Het verdient opmerking, dat, na de verdwijning van deze aanzienlijke waarde, ook een voor korten tijd aangestelde knecht verdween, dien men sedert, ondanks alle daartoe aangewende pogingen, niet heeft kunnen opsporen.

— De minister van oorlog heeft eene circulaire aan de leden der Tweede Kamer gezonden, betreffende het voorstel van den heer *van Hoëvell*, wegens het misbruik van sterken drank. Z. Exc. meldt daarin, en staaft zulks door de overlegging van extracten van verschillende aanschrijvingen aan het leger gerigt, dat van wege het dep. van oorlog alles in het werk wordt gesteld, om het misbruik, ja zelfs het gebruik van sterken drank bij de militairen tegen te gaan. Tevens zegt Z. Exc. in dat stuk, dat dan ook sedert 1853 aan de troepen, die in de kampen worden vereenigd, geen sterken drank meer wordt verstrekt, maar dat in plaats daarvan warme koffij met melk wordt uitgereikt.

— Men verneemt, dat de heeren *van Rappard* en *Schimmelpenninck van der Oije* voornemens zijn, tegen het einde der zitting hun ontslag te nemen als leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

— Uit Vreeswijk schrijft men aan de *Utr. Ct.*: Den 9 Jul. jl. 's morgens vroeg klom alhier een knaapje van omstreeks 13 jaren oud, in een kastanje-boom, om een vogelnestje uit te halen. Het stortte spoedig daaruit neder, met het droevige gevolg, dat het reeds dadelijk voor dood werd weggedragen, en ook werkelijk schielijk daarna een lijk was.

— De Parijser fabriekant *Mangin* heeft in Belgie een patent genomen voor een zak-regenscherm. Deze kan niet alleen in den zak worden gestoken, maar met veel gemak op- en nedergelaten worden, en beschermt beter tegen den regen dan de gewone paraplu's.

— Men verneemt, dat het vertrek van H. M. de Koningin bepaald is op Maandag 13 dezer, per Koninklijk stoomjagt *de Leeuw*, uit Rotterdam naar Hellevoetsluis, en van daar per stoomschip *Cycloop*, komm. *jhr. Klerck*, naar Londen. Het gevolg van H. M. zal bestaan uit: Z. Exc. graaf *van Randwijck*, grootmeester; jonkvrouwen *van Pabst en Heldewier*, hofdames; jhr. *Tindal*, kamerheer, en staatsraad *von Weckherlin*, secretaris.

Dedemsvaart, 9 Julij. Thans is bij de Staten van Overijssel het tarief van sluis- en afvaartsgelden der Dedemsvaart aanhangig. Het voorstel van Ged. Staten strekt, dit tarief voor 10 jaren te continueren. Mogten de Staten dat tarief zoo buitengewoon hoog bestendigen, dan hoopt men hier algemeen, dat Z. M. onze geëerbiedigde Koning in zijne wijsheid het niet zal bekrachtigen. Thans wordt, na aftrek van alle uitgaven, door de provincie uit dit werk van publiek belang nog minstens 4 pCt. als zuivere winst getrokken. Het tarief zou daarom in evenredigheid verlaagd kunnen, en billijkerwijs dienen te worden.

Blokzijl, 6 Julij. Als een voorval, welligt eenig in zijn soort, kunnen wij mededeelen, dat heden de controleur der belasting en het collegie van zetters, het niet eens kunnende worden over de klassificatie van een zeker patent, op voorstel van eerstgenoemden, de som uitmakende het verschil, gezamenlijk hebben betaald: een waarlijk edelmoedig scheidingsmiddel.

Chaam (N.-Brab.), **8 Julij.** Ter opheldering van het berigt, voorkomende in het *Alg. Handelsblad* van 8 dezer, omtrent het verkoopen van den klok uit den toren dezer gemeente, door den predikant der Hervormde Gemeente alhier, kan het volgende dienen. Zoo als dit in vele Noord-Brandsche gemeenten het geval is, zoo werd ook hier de toren, die aan de burgerlijke gemeente behoort, gebouwd aan de kerk, die het eigendom is der Protestantsche gemeente. In het begin der vorige week verspreidde zich de mare, dat de predikant of kerkvoogd de zich in den toren bevindende klok, die gescheurd was en, sedert lang niet meer gebruikt wordende, als eene oudheid bleef hangen, aan twee Amsterdamsche kooplieden, naar men verzekerde, voor *f* 1700 had verkocht. De Burgemeester riep onmiddelijk den raad bijeen, en deze besliste, dat zoowel de klok als de toren het eigendom der burgerlijke gemeente waren en de gedane verkoop op eigendunkelijke wijze had plaats gehad Den predikant of kerkvoogd werd van die beslissing kennis gegeven, doch destemin werd de klok een paar dagen later nedergelaten en het vervoer daarvan bepaald op een nachtelijk uur, hetgeen ook werkelijk geschiedde; de Burgemeester heeft alstoen de klok in beslag genomen, ten raadhuize doen overbrengen en van het voorgevallene proces-verbaal opgemaakt. Met gespannen verwachting ziet men den uitslag dezer zooveel opzien gebaard hebbende zaak, waardoor de bevolking dezer gemeente in eene opgewondene stemming is gebragt, te gemoet, en men bejammert algemeen het voorgevallene, daar tusschen het bestuur dezer gemeente en de leeraars der verschillende gezindheden steeds de beste verstandhouding heerschte.

Roermond, 6 Julij. Jaarlijks worden in de gemeente Wessem vaste goederen, aan de armen dier gemeente toebehoorende, in het openbaar verpacht. Eenige schuttersgilden, waartoe zeer vele der gegoede en invloedrijkste inwoners dier gemeente behooren, hebben sedert een groot aantal jaren die goederen steeds gepacht tegen den ongehoord lagen prijs van f 65 's jaars, terwijl zij steeds door onderlinge overeenkomst en bedreigingen hebben kunnen beletten, dat anderen durfden bieden of pachten, hen met moord of brandstichting bedreigende. In 1850 heeft men getracht hieraan een einde te maken, doch het ging met oproer gepaard en eindelijk slaagde men er in, doch niet zonder moeite, die som tot f 125 te brengen, welke som tot dit jaar is betaald. Die gilden verpachtten op hunne beurt dadelijk diezelfde gronden op nieuw, welke onder anderen in 1856 f 415 opbragten, zoodat zij eene winst genoten van f 390 die zij gebruikten om ten nadeele der armen, gedurende eene gansche week, van des morgens tot des avonds in beschonken toestand op straat en in herbergen door te brengen. Aan dit schandelijk misbruik moest een einde komen. De Commissaris des Konings rigtte eene proclamatie aan den burgemeester en de inwoners van Wessem, waarbij met kracht en klem werd betoogd dat, te beginnen met dit jaar, dit misbruik een einde moest nemen. Den 23n Junij jl. moest die verpachting weder gehouden worden. Alvorens daartoe werd overgegaan, werden door vele schutters op verscheidene plaatsen bedreigingen gedaan en sommigen gingen zooverre, van den eerste die bieden of pachten durfde te bedreigen hem met een dolk te zullen vermoorden; niemand had den moed te bieden en de verpachting werd uitgesteld. Gisteren zou die op nieuw geschieden: de subst.-officier van justitie begaf zich met den luitenant der Koninklijke maréchaussée alhier en vier brigaden maréchaussée te paard derwaarts, om des noods met kracht van wapenen hieraan een einde te maken, terwijl alles te voren geregeld en afgesproken was. Eene ontzettende menigte was op de plaats der verpachting aanwezig. Voor de herberg schaarden zich de vier brigaden maréchaussée te paard, gecommandeerd door een brigadier en met uitgetrokken sabel in het gelid; in de herbergkamer was een ander brigadier met maréchaussée te voet aanwezig, ten einde ook daar, des noods met geweld, vrijheid van pachten en eerbied voor orde en wet te handhaven. Men merkte al spoedig dat, niettegenstaande de reeds uitgebreide militaire magt, de vrees voor de bedreigingen der schutters niet zonder invloed was geweest, daar niemand durfde te mijnen; maar de pogingen dier schutters moesten toch schipbreuk lijden. Aan het hoofd zijner maréchaussées te paard en met uitgetrokken zwaard, bood de eene brigadier met luider stemme tot den volgens afspraak bepaalden prijs; ziende dat het nu ernst was, kregen de aanwezige vreemden moed en begonnen ook te bieden, met dat gunstig gevolg, dat de armengoederen dit jaar, in plaats van f 125 de som van f 348 hebben opgebragt. De verpachting is in de beste orde afgeloopen en niet een der schutters had den moed eene afkeuring, veelmin eenige bedreiging te doen. Aan het tot dus verre bestaan hebbende schandelijk en onchristelijk misbruik, waarbij slechts de armen nadeel leden, is nu voor goed een einde gemaakt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

Uit Edinburg wordt gemeld, dat in de zevende zitting van het Hof in de zaak van Miss *Hamilton Smith*, de lord-advocaat in eene lange welsprekende rede, welke onafgebroken 5 uren duurde, al de omstandigheden heeft ontwikkeld, welke, volgens hem, de strafbaarheid der beschuldigde bewijzen. Hij zeide, dat hij zich gelukkig zou achten, bijaldien de jury, na alles te hebben overwogen, in zijn geweten de overtuiging kon vinden der onschuld van de aangeklaagde, maar dat, wat hem betreft, de feiten zoo onwederlegbaar bewezen waren, dat de ongelukkige, die de uitspraak harer regten afwacht, eene veroordeeling niet kan ontgaan. De deken der advocaten zou den volgenden dag, namens de aangeklaagde, antwoorden. Men geloofde niet, dat de vragen aan de jury voor donderdag konden worden voorgelegd. — Miss *Smith* is daarop vrijgesproken. Deze vrijspraak heeft in de gehoorzaal van 't hof aldaar luide toejuichingen uitgelokt. De beschuldigde slaakte alleen eene diepe zucht. Overigens is zij altijd even koud gebleven, en bij de toepraak van het publiek ministerie, toen in de zaal door velen tranen werden gestort, bleef zij geheel bewegingloos.

— De volgende opgaaf toont aan, hoe het debiet van den *Times* is toegenomen. In de tweede helft des jaars 1835 werden er, benevens de *Evening-Mail*, 1,232,000 nommers van verkocht, slechts 200,000 meer dan de *Morning* en *Evening Chronicle*.

In het jaar	behoefde de *Times*:		De overige bladen te zamen genomen:	
1840	5.661.000	zegels.	6,760,000	zegels.
1845	8.100.000	"	9,535,000	"
1848	11.021,000	"	8,043,000	"
1850	11.000,000	"	5,581,000	"
1852	13.225.000	"	6,281,000	"
1854	15,975,000	"	6.741,000	"

Van 1 Januarij tot 1 Julij 1856, toen het dagblads-zegel afgeschaft werd, had de *Times* 9,175.788 zegels noodig, de rest der dagbladen van Londen slehts 3,280.000 zegels. Sedert is het debiet nog aanmerkelijk toegenomen, terwijl dat der overige groote dagbladen veel afgenomen is.

— Tengevolge van de vele ongelukken, die plaats hebben door het vlamvatten van vrouwen kleederen, geeft de *Medical Times* den raad, om alle dames-kleedingstoffen te doen doortrekken met eene oplossing van zinc-chloride. Sedert den jammerlijken dood der danseres *Clara Webster*, op een der schouwburgen, zijn al de mousseline kleedjes der actrices door dit middel vuurproef gemaakt.

— De graaf van Mornington, wiens overlijden voor eenige dagen gemeld werd, is in de meest kommervolle omstandigheden gestorven. Hij had zijne ellende aan zich zelven te wijten en moet wel een buitengewoon verkwister geweest zijn, dewijl al zijne verwanten en vrienden zich van hem losscheurden. Zijne eerste vrouw, die hem een jaarlijksch inkomen van 40.000 pd. st. mede ten huwelijk bragt, moet hij door zijn ongeregelden levenswandel het leven verbitterd hebben. Zijne tweede vrouw moest, daar hij de middelen niet meer had om haar te onderhouden, hare toevlugt in een armenhuis zoeken en hij zelf, die, toen hij in het bezit kwam van den pairsrang, 100.000 pd. st. (f 1.200.000) inkomen 's jaars had, leefde langen tijd in de diepste ellende, tot hem de tegenwoordige hertog van Wellington en zijne bloedverwanten wekelijks 10 pd. st. toekenden Zijn leven moet door zijne talrijke schuldeischers voor 200.000 pd. st. verzekerd zijn geweest.

DUITSCHLAND.

In het dorp Fully, in Waadland, hebben de inwoners een roover, die uit de gevangenis van Sion ontvlugt was, en de bewoners andermaal bedreigde, vervolgd, gevat, door een geïmproviseerden krijgsraad laten veroordeelen en doodgeschoten.

— Te Maagdenburg werd voor eenige dagen eene proef genomen, om 10 soldaten met geweer, wapenen en ransel, over de Elbe te doen zwemmen. Deze gewaagde onderneming liep zeer ongelukkig af, doordien een zestal hunner weldra zonk, van welke slechts vier met moeite gered werden, terwijl twee niet weder te voorschijn kwamen. Een dier verongelukten is de eenige zoon en steun eener behoeftige weduwe.

— Sedert eenigen tijd bedient men zich te Leipzig in de scholen van eene bijzondere inktsoort, welke met eene spons van het papier kan worden afgewischt. Het papier zelf is ook van eene bijzondere soort, zoodat men nadat het afgesponsd en weder gedroogd is, het weder even goed en zelfs beter dan eene lei kan gebruiken.

ASSEN, 14 Julij.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

's Hage, 14 Julij. Gisteren zijn bij de Tweede Kamer de artikelen 28 en 29 van de onderwijs-wet aangenomen.

Amsterdam. Maandag, 18 Julij Op de beurs van heden was de slotkoers der **effecten** als volgt:

Nederl. 2½ pCt. 63⅝ percent. Dito 4 pCt. 96½ percent. — *Rusland* bij Hope en Comp. 1793 en 1816 5 pCt. 105¼ percent. — *Oostenrijk* Nieuwe Metallieken 5 pCt. $87\frac{9}{16}$ percent.

Granen en Zaden.

Koolzaad lager; op het najaar f 507. — Raapolie lager; op zes weken f 52¾. — 129 ponds nieuwe witbonte Poolsche Tarwe f 420. — Graanmarkt flaauw en zeer stil.

Jl. Zaturdag heeft te Beilen de voorgenomene bijeenkomst plaats gehad van de commissie uit den Raad van Assen voor den spoorweg en van hoofden der gemeentebesturen van Zuidlaren, Beilen, Dwingelo, Ruinen en Ruinerwold. De heer Burgemeester van Vries was niet verschenen en die van de Wijk had in een brief te kennen gegeven, verhinderd te zijn, om tegenwoordig te wezen. In deze bijeenkomst zijn de maatregelen besproken, te nemen, om den gratis afstand van de heidevelden, waardoor de spoorweg zou loopen, te bekomen.

— Wij worden verzocht er onze lezers op indachtig te maken, dat, hoezeer zulks thans in de oproepingsbrieven aan de kiezers bezorgd voor de aanstaande verkiezingen van leden van de gemeenteraden, niet is vermeld, de af tredende gemeente-raadsleden echter herkiesbaar zijn.

— Het hier bestaande zanggezelschap: *Nut en Genoegen* onder de leiding van den onderwijzer *Dijkstra*, heeft j. zaturdag de bijeenvergaderde penningen verteerd. 's Middags om één uur is hetzelve in drie wagens naar Zuidlaren vertrokken, heeft in de kerk aldaar eenige zangstukken uitgevoerd, die, blijkens een van daar bij ons ontvangen berigt, zeer hebben voldaan, en is vandaar omstreeks uur alhier teruggekeerd. Het gezelschap heeft zich tot in de school van den heer *Dijkstra* vereenigd, die bijzonder fraai was versierd. De Secretaris *H. Visser* deed ve volgens eene aanspraak, waarin hij de groote vorderingen van het gezelschap, in vergelijking van deszelfs kortstondig bestaan, schetste, en aan hetzelve een voor een g deelte door hem zelf vervaardigd zeer fraai vaandel ve eerde. Deze aanspraak werd door den Directeur *Dijkstra* beantwoord. Verder bleef men onder zang en dans ze genoegelijk tot 's morgens vier uur bijeen, terwijl gedurende een groot gedeelte van den nacht eene talrijke menigte buiten het schoolgebouw was vergaderd.

— Wij hebben Zaturdag aan onze geabonneerden een afzonderlijk blaadje gezonden, behelzende het telegrafisch berigt over de aanneming van art. 22 der onderwijswet en de indiening aan de Tweede Kamer van wetsontwerpen betrekkelijk de spoorwegen.

— Omtrent de in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van zaturdag jl. ingekomen wets-ontwerp betrekkelijk de spoorwegen, vernemen wij van eene goede zijde de volgende bijzonderheden:

Het hoofddoel der drie voorstellen is, om daar te stellen een fonds en maatregelen te nemen tot aanmoediging ondersteuning van spoorwegondernemingen in ons land. Van staatswege zullen de kosten gedragen worden, voor de voorbereidende werkzaamheden tot opneming der lijnen teekeningen, enz., en ten dien einde strekt het eerste ont werp, om Hoofdstuk V van de Staatsbegrooting over loopende jaar te verhoogen met eene som van *f* 100.0

Het tweede wets-ontwerp heeft de strekking, om de eigening van vaste goederen en perceelen, benoodigd den aanleg van spoorweglijnen, vrij te stellen van registratie- en overdragtsregten. Het derde wets-ont vestigt den grondslag voor een daar te stellen fonds, daaruit spoorwegondernemingen aan te moedigen of te dersteunen. Ten dien einde zullen 10 millioen guld kapitaal, in de schatkist aanwezig, worden bestemd aankoop van 2½, 3 en 4 pcts. nationale schuldbrieven en dat kapitaal zal, met de daarop loopende renten, voorschreven einde dienen.

Bij de wets-ontwerpen is gevoegd eene kaart, die wijst de verschillende lijnen, welke ter exploitering particuliere ondernemingen in het plan der regering gen. Die lijnen zijn verdeeld in twee klassen.

De eerste klasse omvat de volgende lijnen:

a. Harlingen, Franeker, Leeuwarden, Groningen, tende aan de Duitsche grenzen onder Leer.

b. Leeuwarden, Heerenveen, Steenwijk, Meppel.

c. Groningen, Assen en Zwolle.

d. Kampen, Zwolle, Raalte, Deventer, Zutphen, hem en Nijmegen.

e. Nijmegen tot de grenzen van Cleef.

f. Nijmegen, Venlo, Roermond, Maastricht tot de zen van Luik.

g. Zevenaar tot Rheine.

h. Vlissingen, Middelburg, Bergen-op-Zoom, Roze Breda, Tilburg en 's Hertogenbosch.

i. Nieuwediep, Alkmaar, Castricum, Zaanstr Amsterdam, aansluitende aan den Rijn-spoorweg.

k. Utrecht, Vianen, Gorinchem en Breda.

l. Rotterdam, Dordrecht, Middelburg, Vlissingen Venlo.

m. Leiden, Woerden, met aansluiting aan den Hol schen spoorweg.

n. 's Gravenhage naar Scheveningen.

De tweede klasse omvat de volgende lijnen:

a. Van Utrecht over Amersfoort naar Zwolle.

b. Van Raalte over Almelo naar de grenzen tot R

c. Breda in de rigting van Turnhout.
d. Tilburg naar Eindhoven in de rigting van Maastricht.
e. Castricum naar Haarlem, achter het IJ om.
f. 's Bosch, Grave en Nijmegen.

De lijnen van de eerste klasse beslaan 1076 Ned. mijlen, die van de tweede klasse 276 Ned. mijlen. De kosten voor den aanleg van eerstgenoemde lijnen worden geraamd op f 89.100.000, die voor de tweede klasse op f 29.500,000. Bovendien worden de kosten van het maken van stroomvlotten over de Lek te Vianen, over de Merwede te Gorinchem, te Rotterdam en Dordrecht, benevens van bruggen over het IJ en werken te Nieuwediep berekend op f 60.400.000, zoodat de gezamenlijke kosten van dit spoorwegnet geraamd worden op f 179.000.000. *Hand.bl.*

*** Oude Pekela, 11 Julij.** Heden morgen circa drie uren sloeg de bliksem in den toren te Westerlee, waardoor de spits verbrijzeld en het lijst- en uurwerk beschadigd werd; wijders is in de kerk een gedeelte der banken geschonden en een gat in de muur gemaakt, doch zonder brand te veroorzaken.

*** Peize, 12 Julij.** De mazelen heerschen hier zoodanig onder de kinderen, dat er bijna geene meer ter school gaan; huis aan huis liggen ze te bed, doch men heeft hier, Gode zij dank! in den laatsten tijd geene offers van deze ziekte te betreuren, behalve, dat eene vrouw in een zeer armoedig huisgezin, die sedert eenigen tijd sukkelende was, de mazelen er bij heeft gekregen, en dientengevolge overleden is. — De aardappelziekte meent men hier weder waargenomen te hebben aan de vroegrijpe aardappelen.

PROVINCIALE STATEN VAN DRENTHE

Vervolg van de Zitting van 9 *Julij* 1857.
(Zie het vorig no.)

Te zes uur des avonds wordt de zitting hervat. De heer *van Veen* is niet weder ter vergadering verschenen.

31. Voor informatie wordt aangenomen de door den Minister van Binn. Zaken medegedeelde staat der geraamde kosten van het Prov. Bestuur over 1857, voor zoover het Rijksbestuur is.

32. Nader wordt weder aan de orde gesteld het verzoek van Kerkvoogden der Hervormde gemeente van Kloosterveen en Hijkersmilde, om eene toelage van f 400-» uit de kas ad pios usus te bekomen voor een tweeden Predikant. Zonder hoofdelijke stemming wordt alsnu conform het voorstel van Ged. Staten, besloten tot toewijzing van het verzoek.

33. Aan de orde wordt gesteld het rapport omtrent het verzoek van het gemeente-bestuur van Coevorden, om een subsidie van f 25 000 voor een kanaal van Coevorden naar de Groote Vecht.— De heer *Slingenberg* kan zich met het rapport, dat hij zegt tot afwijzing van het verzoek te strekken, niet vereenigen. De Commissie zegt, dat er een nieuw plan is ontworpen, dat aan het bestuur niet bekend is. Het is zoo: er is een nieuw plan ontworpen. In der tijd is door den heer Hoofd-Ingenieur *Brunings* een ontwerp van een afwaterings- en scheepvaart-kanaal opgemaakt, op mededeeling daarvan is in 1853 door de Staten een subsidie van f 10.000 gegeven voor *een* kanaal van Coevorden naar de Groote Vecht. Tegen het plan van den heer *Brunings* bestonden zwarigheden van zijde van Overijssels bestuur; daarom is er een nieuw plan gemaakt in overleg met een Overijsselsch Ingenieur, volgens hetwelk het kanaal in de Vecht zal uitmonden op een punt, dat nagenoeg vijf minuten ten Oosten ligt van Ane, waarheen het vroeger ontworpen kanaal leidde. Dit nieuwe plan is echter aan het Provinciaal Bestuur wel bekend: het is van wege het Rijksbestuur gesteld in handen van het Provinciaal Bestuur van Drenthe, hetwelk daarop heeft berigt; hij weet dit stellig, onder anderen daaruit, dat hij met het lid van Ged. Staten, den heer *Sluis*, ook lid van deze Commissie, over het nieuwe plan heeft gesproken en het daarbij bleek, dat deze hetzelve onder de oogen gehad had, terwijl hij ook weet, dat de Hoofd-Ingenieur daarover is gehoord. Dus kan de Commissie, althans een lid van dezelve, niet zeggen met het plan onbekend te zijn. Men zegt, dat men, omdat men onbekend is met het plan, het gevraagd subsidie van f 25.000 niet kan toestaan, doch f 10.000 is in 1853 reeds toegestaan. Hij merkt nog op, dat men in der tijd niet zoo scrupuleus is geweest ten aanzien van het toestaan van een subsidie voor het Noord-Willemskanaal. Dat is ook zonder bepaalde kennis van het plan toegezegd, op mededeelingen van Ged. Staten. Men zou vrees kunnen koesteren, of wel bij het nieuwe plan voldoende voor eene goede afwatering is gezorgd, maar men kan toch niet aannemen in de eerste plaats, dat de ingezetenen van Coevorden niet behoorlijk zouden zorgen, om bevrijd te worden van datgene, waarvan zij zooveel last hebben, en waarvoor het kanaal hoofdzakelijk zou dienen, en in de tweede plaats, dat het Rijksbestuur, voorgelicht door deszelfs Ingenieurs, een zoo aanzienlijk subsidie zou hebben verleend, zoo er voor bekwame afwatering niet in de eerste plaats was gezorgd. Naar zijn oordeel, kan men veilig over deze vrees heenstappen. Hij stelt voor, om de gevraagde f 25-000 onder de noodige waarborgen te verleenen. Mogten evenwel de Staten er op staan, om de plans in te zien, dan zou hij voorstellen, om de vergadering te verdagen tot Dingsdag over eene week, daar dan inmiddels die plans kunnen worden ingezonden, waarvoor hij zal zorgen.

De heer *Sluis*: De heer *Slingenberg* heeft mijn naam een paar malen in deze discussie genoemd; het is daarom, dat ik nu reeds dadelijk het woord heb gevraagd. Ik zal trachten hem bij zijn betoog op den voet te volgen. De heer *Slingenberg* heeft of de conclusie van het rapport niet goed gelezen, of in dat rapport is eene schrijffout ingeslopen. De conclusie toch van 't rapport strekt, om het verzoek *aan te houden*, niet om het af te wijzen. De heer *Slingenberg* neemt aan, dat een subsidie van f 10 000 vast staat, als eenmaal verleend voor *een kanaal van Coevorden naar de Groote Vecht*. Dit is in zooverre onjuist, als het bedoeld subsidie gegeven is tot uitvoering van een bepaald plan. Het subsidie is niet verleend voor ieder kanaal van Coevorden naar de Groote Vecht, maar bepaaldelijk voor het door den heer *Brunings* ontworpen afwaterings- en scheepvaartskanaal van Coevorden naar Ane, waarvan de plans en teekeningen bij de Staten ter tafel zijn geweest. Ik herinner mij dit zeer goed, als ook toen geweest zijnde lid der Commissie. — Nu is er later een geheel nieuw plan ontworpen: het nu ontworpen kanaal zal uitmonden boven de Stuw in de Vecht bij den Haandrik, zoogenaamd bij Kwant, terwijl een tak daarvan meer bepaald alleen tot afwatering, en van minder capaciteit, zal uitloopen op Ane. Het punt van vereeniging met de Vecht, zegt de heer *Slingenberg*, is niet meer dan vijf minuten oostelijker dan het vroeger ontworpene bij Ane; het is mogelijk, dat ik mij bedrieg, maar als ik de kaart zie, dan zou ik zeggen, dat het wel een half uur verschilt. Het nieuwe ontwerp heeft overigens meer de scheepvaart op het oog, terwijl bij het vroegere de afwatering op den voorgrond stond. Deskundigen betwijfelen sterk of het nieuwe ontwerp de afwatering wel genoeg verzekert. Nu is het eene daadzaak, dat het subsidie van f 10.000 bepaald is gegeven met het oog op de verbetering der afwatering. Bij het toenmalig rapport (ik meen het mij klaar te herinneren) is er nog op gedrukt, dat reeds vroeger f 10.000 tot de verbetering der afwatering was toegestaan, en dus het toestaan van die som eigenlijk alleen bestendigen was van een vroeger subsidie. De heer *Slingenberg* zegt: het plan was aan de Commissie bekend. Neen! wel aan Gedeputeerde Staten, maar niet aan de Commissie, veel minder aan de Staten en de commissie begreep, dat juist de Staten het plan moesten kennen. Ook vergist de heer *Slingenberg* zich, zoo hij zich beroept op hetgeen met het subsidie voor het Noord-Willemskanaal is gebeurd; daarvoor zijn wel degelijk de kaarten en plans ter tafel geweest. Nog zegt de heer *Slingenberg*, dat de heer *Sluis* als lid van Ged. Staten, wel inlichtingen had kunnen geven. Maar in de eerste plaats is het geruimen tijd geleden, dat de plans en teekeningen bij Ged. Staten zijn ter tafel geweest, en ten anderen maak ik geene zwarigheid te verklaren, dat ik nooit mijn geheugen, noch mijne kennis genoeg vertrouw, om in een onderwerp als dit, bepaalde inlichtingen te durven geven. Maar ook als lid der Staten zou ik niet gaarne van mondelinge inlichtingen een besluit van zooveel gewigt willen doen afhangen. Hoe zou ik dan kunnen medewerken om tot zoo iets uw collegie te raden? De heer *Slingenberg* zegt verder, het was eene dwaasheid aan te nemen, dat Coevorden, dat zooveel belang had, zelf niet voor afwatering zou zorgen, dat in allen geval de Regering een zoo belangrijk subsidie zou geven, zoo de afwatering niet verzekerd was: maar wat het laatste aangaat, dient men te weten, dat het rijkssubsidie reeds was verleend, voor dat het nieuwe plan tot rijpheid kwam. Wat men ook zeggen mag: ik zie liefst uit eigen oogen; menschen kunnen zich vergissen, zelfs de bekwaamste, ook Ingenieurs. De commissie beoogt met hare conclusie niets anders dan bevordering van onderzoek: die conclusie praejudicieert het verzoek in niets; ten einde er onderzoek kunne plaats hebben wordt verdaging voorgesteld, en zoo kan ik voor mij zelven mij dan ook zeer goed vereenigen met het voorstel, om de vergadering tot Dingsdag over eene week te verdagen, zoo dan maar de zaak rijp is ter behandeling.

De heer *Oosting* verzoekt den Voorzitter, om te willen nazien, of in de conclusie van het rapport staat van *aanhouden* of *afwijzen*.

De Voorzitter leest de conclusie, waarin staat van *aanhouden*.

De heer *Slingenberg* wil antwoorden op hetgeen de heeren *Sluis* en *Oosting* tegen hem hebben aangevoerd: het is mogelijk, dat hij gezegd heeft: afwijzen, terwijl hij had moeten zeggen: aanhouden, maar het is thans, naar hij meent, de zevende maal, dat de aanvrage om subsidie bij de Staten behandeld wordt; daarom klinkt hem aanhouden vrij synoniem in de ooren met afwijzen. — In de resolutie van de Staten van 1853 staat, dat het subsidie verleend is voor een kanaal van Coevorden naar de Groote Vecht; in genoegzaam alle stukken wordt alzoo gesproken; het was de bedoeling om aan Coevorden een kanaal te bezorgen, waarbij de gebrekkige afwatering verbeterd werd; hij wil nu niet twisten, of het vereenigingspunt met de Vecht van 't nieuwe kanaal 5 minuten of 5', minuut zal verwijderd zijn van dat van het oude plan; het doet niets af, het effect is gelijk. En dat bij het nieuwe plan, in vergelijking van het oude, meer de scheepvaart dan de afwatering op het oog zou zijn gehouden, ontkent hij stellig; er zullen zelfs, volgens het laatste plan, meerdere kosten voor de afwatering besteed worden, dan volgens het oude. De commissie zegt zelve niet met het plan bekend te zijn, dit zou hij nog kunnen toegeven, maar in het rapport staat ook deftig, dat zij die inlichtingen niet *aliunde* (van elders) had kunnen bekomen; dit kan hij bepaald tegenspreken, daar zij dezelve, zoo al niet van de leden van Ged. Staten, die met het plan bekend zijn geworden, dan toch altijd had kunnen bekomen van den Hoofd-Ingenieur, die het plan heeft onderzocht.

De heer *van der Wijck* doet uitkomen, dat het niet geraden is om deze zaak op de lange baan te schuiven, en dat de ingezetenen van Coevorden hulp noodig hebben. Overijssel, zegt hij, is voor dit plan, wij moeten die provincie in de gunstige stemming houden.

De heer *van Echten van Holthe* zegt, dat het nieuwe ontwerp wel bij Ged. Staten is geweest, maar het staat hem niet meer bepaald voor, zoodat hij daarover geene inlichtingen kan geven. Eene aanmerking kan hij niet terughouden, nl., dat de adressant niet wel heeft gedaan, om, staande de vergadering, het thans aanhangig adres in te dienen, zoo dit b. v. zes weken vroeger gebeurd was, Ged. Staten zouden dan de betrekkelijke stukken hebben kunnen aanvragen, en er zou dadelijk eene beslissing hebben kunnen genomen worden.

De heer *Slingenberg* merkt op, dat het gemeente-bestuur van Coevorden in dezen niet nalatig is; de zaak is sedert vier jaren aanhangig, is telkens aangehouden, en moest dus van zelf weder aan de orde komen. Het gemeentebestuur heeft dus eigenlijk met het indienen van het adres iets overbodigs gedaan, maar alleen van deszelfs groote belangstelling blijk willen geven.

De heer *van der Vlies* gaat de notulen en resolutien ten dezen van de Staten in 1855 en 1856 na; deze spreken wel niet anders dan van een subsidie voor een kanaal van Coevorden naar de groote Vecht, maar hij vindt niet, dat het betrekkelijk verzoek zou worden aangehouden, integendeel, de laatste resolutie luidt, dat in het verzoek, in voegen gedaan, vooralsnog niet kon worden getreden. De zaak zou dus, zonder nader adres, niet weder in behandeling zijn gekomen. Overigens ondersteunt hij het tweede gedeelte van het voorstel van den heer *Slingenberg*, om de verdere behandeling dezer zaak te verdagen tot Dingsdag over eene week, daar hij anders vreest, dat van uitstel afstel komt.

De heer *Sluis* wil alleen nog opmerken, dat het uit de door den heer *van der Vlies* voorgelezene stukken blijkt, dat altijd van het *geprojecteerde* kanaal, dat is van het *toen* geprojecteerde en niet van het op nieuw ontworpen kanaal gesproken wordt, wanneer er rede is van het subsidie. Tevens merkt hij nog op, ten aanzien van de verzekering, dat de stukken Dingsdag over eene week ter tafel zullen zijn, dat het de heer *Slingenberg* is, die deze verzekering geeft, maar dat deze niet is de adressant.

De heer *Slingenberg* geeft te kennen, dat hij voor het gemeente-bestuur geene verzekering kan geven, doch dat hij gezegd heeft, dat hij zich sterk maakte, om de stukken ter tafel der Staten te leveren. Hij meent, dat het hem toch wel als burger van Coevorden, en als ten hoogste belangstellende in de welvaart van de stad zijner inwoning vrij zal staan, om zoodanige verzekering te geven.

Nadat de vraag is geopperd, of het wel zeker is, dat de stukken voor aanstaande dingsdag over eene week ter tafel *kunnen* zijn, nadat de heer *J. T. Homan* heeft voorgesteld, om de zaak te renvoijeeren aan Ged. Staten ten fine van instructie en rapport in de najaarsvergadering en de heer *Sluis* zich mede voor een renvooi aan Ged. Staten heeft verklaard, doch tevens, om de zaak op nieuw in eene buitengewone vergadering te behandelen, stelt de heer *v. d. Vlies* voor, om de zaak aan Ged. Staten te renvoijeeren, ten einde de betrekkelijke stukken van den Minister van Binn. Zaken aan te vragen, en daarna, na bekomene magtiging, zoo spoedig mogelijk, eene buitengewone vergadering bijeen te roepen.

Dit voorstel wordt aangenomen met 28 tegen 2 stemmen, die van de heeren *J. T. Homan* en *de Jonge*, terwijl de heeren *Alingh* en *Slingenberg* zich buiten stemming hebben gehouden.

34. Alsnu wordt aan de orde gesteld het rapport op het adres van de kamer van koophandel te Meppel en het daarbij in ontwerp aangeboden rekwest aan den Minister van Binn. Zaken.

De heer *v. d. Vlies* vreest, dat deze stap, evenals de vroegere stappen van de zijde der Staten omtrent deze aangelegenheid een ongunstig gevolg zal hebben; hij vreest het meest voor tegenwerking van de zijde van Overijssel; waar die van Overijssel Drenthe in de gemeenschap naar zee kunnen verhinderen, zullen ze het doen. Hij wil daarom de aandacht van de Staten vestigen op een onderwerp, waarover hij reeds vroeger in deze vergadering heeft gesproken, n.l. op een ontwerp van een kanaal van Meppel naar Vollenhove; hij zou wel op zich willen nemen, om de stukken aan Ged. Staten op te zenden, deze kunnen ze dan onderzoeken. De Staten zijn genoodzaakt een anderen weg naar zee te zoeken dan langs het Meppeler diep; deze weg wordt te zeer belemmerd. Drenthe moet eene onafhankelijke, eene eigene gemeenschap met zee hebben.

De heer *Sluis* draagt namens de Commissie voor de zaak van het Meppeler diep voor dat deze verzuimd heeft in haar rapport, het voorstel op te nemen, om namelijk aan de Commissie, die zich ter zake van het spoorweg-belang naar 's Hage zal begeven, ook op te dragen, om den Minister dit adres persoonlijk aan te bieden; zij kan dan de zaak nader toelichten en aandringen.

De Voorzitter wil niet optreden als verdediger van het bestuur van Overijssel, maar hij wil opmerken, dat niet de Provincie Overijssel is gehouden tot verbetering van het Meppeler diep, maar wel het Rijk, daar het Diep, als een bevaarbare stroom, is een Rijkseigendom en er dus geene sprake kan zijn van tegenwerking van het bestuur van Overijssel.

De heer *v. d. Vlies* merkt op, dat dan toch in allen gevalle de Staten van Overijssel geweigerd hebben, om een subsidie voor de verbetering van het Diep te geven.

De Voorzitter: Zij hebben dit juist gedaan, omdat zij beweerden, dat het Diep Rijkseigendom was en de verbetering op den weg van het Rijk lag.

De heer *de Jonge* kan zich, als lid van de te Meppel bestaande Commissie voor de daarstelling van een kanaal van daar naar Vollenhove, zeer goed vereenigen met het denkbeeld van de heer *v. d. Vlies*, om de plans en teekeningen daarvan aan Ged. St. over te leggen. Maar er wordt in het ontworpen adres niets gelezen van de bezwaren, die de Staphorster sluis aanbiedt; zoo het tarief van heffing aan die sluis niet verlaagd wordt, dan kan de verbetering van het Diep weinig helpen. Nu is hij geinformeerd, dat de eigenaren deze sluis weder voor drie jaren verpacht hebben; het schijnt dus, dat zij aan de heffing der sluisgelden niets willen veranderen. Hij zou in overweging geven, om in het rekwest hierop ook terug te komen.

De Voorzitter gelooft niet, dat zulks noodig is; nog niet lang geleden heeft hij met den heer Minister van Binnenl. Zaken over deze aangelegenheid een onderhoud gehad, en van denzelven de verzekering ontvangen, dat deze zaak niet uit het oog werd verloren.

De heer *Sluis* geeft te kennen, dat die verzekering op zich zelve, omdat ze sedert zoolang gegeven is, hem nog geen reden zou opleveren, om daarom in het adres niet te wijzen op het bezwaar der tolheffing aan de Staphorster sluis. De Commissie had eene andere reden, om daarvan in 't adres niet afzonderlijk te gewagen; het is, omdat die zaak in het verslag van Ged. Staten over 1856 besproken is, en de Minister daarvan een afschrift heeft ontvangen.

De Voorzitter meent, dat in allen gevalle de Commissie den Minister mondeling op deze aangelegenheid kan wijzen, en stelt voor, om conform het rapport te besluiten, onder bijvoeging, dat de commissie het rekwest persoonlijk aan den Minister zal aanbieden.

Dienovereenkomstig wordt met algemeene stemmen besloten.

Op voorstel van den heer *de Jonge*, wordt goedgevonden, om van het besluit der Staten mededeeling te doen aan de Kamer van Koophandel te Meppel, in antwoord op het ingediend adres.

34. Aan de orde wordt gesteld de begrooting van enkel Provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven voor 1858. Eerst heeft de artikelsgewijze behandeling plaats: alle artikelen worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Alleen heeft, op verzoek van den heer *v. d. Vlies*

rene stemming plaats over art. 9 van Hoofdstuk VIII der Uitgaven: Pensioen voor den voormaligen Inspecteur der wegen en waterlossingen in Drenthe, Mr. *H. Homan* te Rolde, over 1858 ad *f* 500-*n*. Deze post wordt goedgekeurd met 21 tegen 10 stemmen. Tegen waren de heeren *Denning*, *v. d. Vlies*, *Witsenborg*, *Nijenhuis*, *v. d. Wijck*, *W. F. Kijmmell.*, *Pelinck*, *Kok*, *Hoenderken* en *Slingenberg*. De heer *L. Homan* hield zich buiten stemming.

De geheele begrooting, in omvraag gebragt zijnde, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

35. Ten aanzien van het adres van W. *Bakker* en andere ingezetenen van het Aardsche Veld, gemeente Assen, houdende bezwaren tegen de plaatsing van den tolboom te Steendijk, wordt besloten, hetzelve te renvoijeren aan Ged. Staten, ten fine van instructie en rapport in de najaarsvergadering.

36. Hetzelfde besluit wordt genomen omtrent het adres van den heer *Junius v. Hemert* en consorten, omtrent het gevraagd subsidie voor een kunstweg van Kruisinga's-brug over de Dedemsvaart naar den ontworpen kunstweg tusschen Zuidwolde en de Wijk. — De heer *Roelink* vraagt, of de instructie van deze zaak niet zoo kan beopoedigd worden, dat dezelve in de te verwachten buitengewone zitting zou kunnen worden behandeld, daar hij meent, dat deze spoedvereischend is. — Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten, dit aan Ged. Staten over te laten.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter, in naam des Konings, deze zomervergadering van de Staten van Drenthe.

CORRESPONDENTIE.

Het stuk uit Gieten over de verkiezingen van raadsleden aldaar kan niet opgenomen worden, daar de inzender zich aan ons niet kenbaar heeft gemaakt.

ADVERTENTIEN.

Het ARMBESTUUR der R. K. Gemeente alhier is voornemens, op Vrijdag den 17 Julij de gewone driemaandelijksche collecte te houden.

Assen den 13 Julij 1857.

Namens het armbestuur,
M. MICHELS.

Vergadering der Provinciale Commissie van Onderwijs in Drenthe, te Assen, op Dingsdag en Woensdag den 21 en 22 Julij e. k.

Zij, die zich dan willen laten examineren, worden herinnerd aan de op hen rustende verpligting, om zich, met toezending van de bij de wet vereischte stukken, tijdig aan te melden bij hunnen Districts-Schoolopziener.

Assen, 13 Julij 1857.

Namens de Provinciale Commissie voornd.,
SWATERS VAN SCHAUMBURG,
Secretaris.

Gewone Vergadering

van 't DEPARTEMENT ASSEN der Maatschappij: ***Tot Nut van 't Algemeen***, op Woensdag den 15 Julij 1857, des avonds te zeven uren. — Te behandelen zaken: die der laatst beschrevene doch niet gehoudene vergadering.

Namens 't Bestuur,
A. TH. HOSTEIJN,
Secretaris.

N. B. ***De vergelijkende examens*** (Bijdragen Junij ll.) te Annerveensche Kanaal, zullen **NIET** op den 29 Jul, maar 1 Aug. gehouden worden; aangiften tot 18 Julij.

De ondergeteekende, lid van den Raad der gemeente Assen, brengt door deze ter kennis van de Kiezers in die gemeente, dat hij, dezer dagen, als zoodanig zijn ontslag heeft genomen, en alzoo verzoekt om bij de ophandene verkiezing, niet weder als lid in aanmerking te komen.

Assen den 13 Julij 1857.

H. J. OOSTING.

Een aantal kiezers in Weststellingwerf stellen aan hunne mede kiezers voor om hunne stemmen, op den **21 Julij 1857**, uit te brengen op de heeren:

D. D. BREUNING en
E. PLANTENGA,
beide te Wolvega.

MAGAZIJN VAN PIANO'S.
H. de Wit,

Turftorenstraat te *Groningen*.

Bovengenoemd Magazijn is voorzien van eene **ruime sortering** moderne **PIANINO'S** in verschillende prijzen, uit de voornaamste FRANSCHE, ENGELSCHE, DUITSCHE en INLANDSCHE FABRIJKEN. Ook zijn voorhanden goed geconserveerde **bespeelde PIANO'S en PIANINO'S** tot voordeelige prijzen.

De Burgemeester der gemeente Rolde, brengt ter kennis van de belanghebbenden: dat de

Midden-Veemarkt,

's jaarlijks invallende op de **VIERDE WOENSDAG** in Julij, dit jaar alzoo zal gehouden worden te Rolde, op **Woensdag den 22 Julij 1857.**

Rolde, 9 Julij 1857.

De Burgemeester voornoemd,
H. HOMAN.

Let wel.

Eene zoo goed als **Nieuwe GRUTTERIJ** met al zijn **toebehooren**, wordt uit de hand **TE KOOP** aangeboden.

Nadere inlichting door franco Brieven onder Letter B. bij de uitgevers der Meppeler Courant.

De Notaris Mr. W. O. SERVATIUS te Dwingelo, zal ten verzoeke van den Heer B. RONNER, op Vrijdag den 17 Julij 1857, des namiddags om 3 uren in het logement van den Heer H. RONNER te Smilde, publiek bij palmslag aan de genoegbiedenden verkoopen:

Een wel ter neringstaand in het vorig jaar ***nieuw*** en ***hecht getimmerd HUIS***, bevattende twee welingerigte ***kamers***, ***rojale bakkerij*** en ***winkel*** en ***groote kelder*** met daarachter staande ***ruime schuur***, waarin stalling voor twee paarden en zeven koeijen, en het daarachter gelegen **BOUW- en WEILAND**, ter grootte van circa zes bunders, alles gunstig bij en aan elkander staande en gelegen aan de Drentsche Hoofdvaart nabij het Veeneschut in de gemeente Dwingelo.

Mr. J. C. VAN SLOOTEN, Notaris te Veendam, zal ten verzoeke van de VOOGDEN over het Geertruid gasthuis te Groningen, op eerstkomenden Donderdag den 16 Julij, des namiddags precies te 2 uur, te Wildervank, nabij het huis Barreveld, publiek op gewone boeldagsconditien verkoopen:

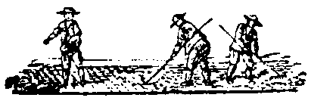

Drie bunders **ROGGE**, ruim 1 bunder **BOEKWEIT**, een bunder **AARDAPPELEN**, een bunder **BOONEN**, en ¼ gedeelte van 9 bunders **BOEKWEIT** op de dallen ingezaaid; alles op wortel staande op de landen van het gasthuis te Gieterveen, gemeente Gieten.

INSECTENPOEDER.

Dit Zaad eener bloem uit het Ararat-Gebergte, doodt oogenblikkelijk weegluizen, vlooijen, motten, bladluizen, mieren en ander ongedierte. Men strooit het in de reten der vloeren, aan de wanden, in bedsteden, kisten, kasten, kleederen, bontwerk, op de honden, koeijen, vogels en andere dieren. Het is in kippenhokken, duiventillen, Menagerien, Broeibakken en op Koornzolders tegen den Kalander van groot nut. Suikerfabrieken kunnen daarmede van de lastige insecten bevrijd, Schepen gemakkelijk gereinigd worden. Waar het niet goed te strooijen is, kan men het met eene blaaspijp inblazen; men kan het met spiritus aanzetten en als tinctuur opstrijken of ingieten, ook door berooking worden de insecten gedood. Wollen goederen kan men tegen mot bewaren en die, waarin ze reeds is, met ééne stofwolk daarvan bevrijden. Bloemen en Planten kan men er mede van ongedierte zuiveren. Wij verkoopen het in zakjes voor 50 cent.

Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Assen, H. P. A. VAN GORCUM.
Meppel, A. JEULEN.
Gorredijk, S. G. ZWART.
Steenwijk, K. TIMMERMANS.
Hoogeveen, JAN VAN DER WOLDE Jr.
Coevorden, C. J. VAN DER SCHEER.

en in de bekende Dépots in de andere steden.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 28 Junij—4 Julij. Ondertrouwd: geene. — Geh.: W. Lassche en E. Bare's. — Bev.: M. Horstra geb. de Jonge, van d.; A. Niesing geb. ten Kley, van d. — Overl.: S. H. Snippe, laatst echtgenoot van A. W. Smit, 86 j.; A. Bouwmeester, echtgenoot van A. Benjamins, 38 j.; J. C. Slaa, 3 w. ml.

Smilde, 28 Junij—5 Julij. Geh.: R. Karst met S. Dooren. — Bev.: A. Overbeek, van d.; T. A. Karsten geb. de Vries, van z.; J. Horstman geb. Olijve, van z.; F. ter Voorde geb. Kromkamp, van z. — Overl.: Froukje de Vries, $1\frac{1}{2}$ j. ruim; Annechien Hendriks Nijboer, 62 j.; Jeltje Olijve, gehuwd met Hendrik Tabak, $29\frac{1}{2}$ j.

Borger, 1—30 Junij. Geh.: Manuel Philipp Stern van Winschoten met Vrougien Gottvried van Borger; Jan Jans Prijt van Nieuwbuinen met Berendina Harms Spier van Exloërveen. — Geb.: Diena, d. van Gerrit Paas en Jantien Deen te Borger; Jantien, d. van Jan Hadders en Hinderkien Kuipers te Drouwen; Luchina, d. van Albert Bruins en Jantien Bruins te Drouwen; Janna, d. van Jakob H. de Veen en Antje Jans van Bergen te Nieuwbuinen; Johanna, d. van Derk Dokter en Jantje Pasveer te Nieuwbuinen; Abraham, z. van Jan Frederiks Spreen en Antje Andries Niks te Nieuwbuinen; Stephanus, z. van R. W. v. Raab v. Canstein en C. H. Beker te Borger; Jantina Arendina, d. van Jacob Meursing en Henderika L. Wigchering te Nieuwbuinen; Hendrik, z. van Jan Tiesink en Aaltien Goedkoop te Borger; Arent, z. van Meeuwes Middelveld en Geesje Menning te Borger; Herman, z. van Frederik Borner en Frederika Imken te Borger. — Overl.: Ijodina Driesman te Nieuwbuinen, 4 m.; Aind Beekman te Nieuwbuinen, 29 j., was gehuwd met G. A. Moorbroek; Geessien Obbes te Drouwenerveen, ruim 57 j., was geh. met Harm Oosting; Marrechien Smeenge te Ees, ruim 30 j., was gehuwd met Jan Bruins; Jantien Roelofs te Borger, 75 j. en 9 m., was weduwe van Egb. Kuipers; Hendrik Alting Vrijling te Borger, 70 j., was weduwenaar van Geertien Keen; Jantje Copinga te Drouwen, ruim 2 j.

Roden, 1—30 Junij. Geh.: A. P. Siegers met M. E. Noord. — Geb.: Antien, d. van A. J. Thie en E. H. Smeenk; Willem, z. van J. W. Ploeg en G. Koops; Lambert, z. van H. Lamberts en A. K. Boer; Grietje, d. van E. J. Wering en T. W. Wolters; Aaltien, d. van T. W. Been en G. E. de Blaauw. — Overl.: J. F. Teunis, ml. 1 j. en 6 m.; W. R. Polling, weduwenaar van G. A. Polling, 67 j.; G. G. Ubels, vrl. 2 m.; H. R. Smeenk, wed. van J. Smeenge, 85 j. en 2 m.

De Wijk, 1—30 Junij. Geb.: Lummigje, d. van R. H. Pruntel en R. G. Esinge; Liebertus, z. E. van Gijssel en H. Steenbergen; Hendrikje, d. van Jan Veneman Joh. Houwer; Jantje, d. van Nicolaas Borchert en A. Rijkmans; Jan, z. van J. L. ten Heuvel en G. J. Oosterhuis; Woltertje, d. van H. Troost en M. Veld; Jan, z. van A. J. Torij en J. G. Vogelzang. — Overl.: Josina Egmond, weduwe van B. A. de Vries, ruim 66 j.; Egbertje Kroes, bijna 8 j.; Assie Jans Jurries, ongeh., ruim 77 j. — Geh.: Hilbert Dekker met Jantien Woltinge. — Huwelijksaangiften geene.

Vries, 1—30 Junij. Ondertr.: Hilbert Menning en Roelofje Jebershoff. — Geh.: Albert Homan en Aaltje Sibring; Derk Jan Moeken en Anna Meinders; Harm Darwinkel en Jantje Boerma; Geert Boer en Willempien Besu. — Geb.: Evert, z. van Abel Homan en Janna Evert Pieters; Jan, z. van Adolf Pomper en Grietje Heeres. — Overl.: Marchien de Jong, 2 j.; Aaltien Popken, ongeh., 52 j.; Pieter Ferdinant Boschké, ongeh., 75 j.

Oosterhesselen, 1—30 Junij. Geh.: Jans Hoekman en Grietje Eising. — Overl.: Willemina Koops, weduwe van Hendrik Kamping Sijbringh, 41 j.; Maria Eggengoren, echtgenoote van Albert Tjeerds Slomp, 63 j.; Jan Kuipers, echtgenoot van Jantien Kuipers, 71 j.

Zweelo, 1—30 Junij. Geb.: Aaltje, d. van Hars Naber en Grietje Schuring. — Overl.: Frederik Keen, echtgenoot van Jantje Jalving, 62 j.

Rolde, 1—30 Junij. Geh.: Otte Brink en Ida ten Oever, weduwe van Jacob Beijering, te Duurse. — Geb.: Trijntje, d. van Jan Homan en Trijntje Venekamp te Rolde; Hendrik, z. van Jannes Jansen en Kristina Mulder te Rolde. Overl.: Arend Kramer, weduwenaar van Lammechien Huizing, te Rolde, 74 j. en 6 m.

Dalen, 1—30 Junij. Geb.: Mina Henderica, d. van Gerrit Weggeman en Hillegje Meijering; Gerrit Jan, z. van Grietje Scholten; Lammigje, d. van Hendericus Hidding en Hendrikje Kip; Fennigje, d. van Harm Lucas en Anna Zegers. — Overl.: Margaretha Aleid Brunink, echtgenoot van Harm Hendrik Lulf, 25 j., Jan Smeen, bijna 10 j.; Maria Catharina Hasseberg, 5 j.; Henderica Unie, echtgenoote van Jan Ensing, 44 j. — Geh.: Johannes Lanjouw en Fenne Möller; Gerrit Kiers en Everdina Tijink; Nicolaas Wilhelmus van der Hulst en Elisabeth Schoe.

Anloo, 1—30 Junij. Geb.: Jelke, z. van Sijke Jelkes Lanting te Annen; Roelof, z. van J. Sloots en W. Koiter te Eexterveen; Geertje, d. van J. G. Dekker en G. Tijsman te Anloo; Grietje, d. van W. J. Boer en R. Rabs te Annen. — Geh.: Jan Klamer van Anloo met Lammechien Dekens van Annen; Roelf Kloots van Eext met Warmelina Dillingh van Bronneger, gem. Borger; Roelof Willems met Grietien Homan, beide van Eext; Geert Kliphuis met Engelina Klein, beide van Annerveen. — Overl.: Jans Speelman, $13\frac{1}{2}$ j. te Annen; Roelof Wieldraaijer, bijna 2 j. te Gasteren; Albertien Wolters, bijna 54 j. te Annen; Johannes van Rossum, 1 j. te Annerv. Kanaal; Harm Jans de Jonge, geh., 50 j. te Eexterveen; Jan Hoogen Esch, weduwenaar, $61\frac{1}{2}$ j. te Eexterveen.

Beilen, 1—30 Junij. Ondertr.: Jan Tjeerds Mulder jz. en Grietje Koops. — Geh.: geene. — Bev.: Geesje Bos geb. Vredeveld, van z.; Hendrikje Brunsting geb. Lotterman, van z.; Willemtien Hendriks Bergsma, van Dantumawoude (Vriesl.) van d.; Jantje Pranger geb. Veldhuis, van z.; Hendrikje Brunsting geb. Wijbrands, van d; Geertje Kamp geb. Tijmes, van d. — Overl.: Johannes Scheeperkeuter, 11 m.; Annichje Kamps, ongeh. 23 j. en 4 m.; Steven Epping, echtgen. van Eltie Oosting; Aaltje Jans, wed. van Roelof Kors, 66 j.; Jan Oosterhof, 17 j.

Eelde, 1—30 Junij. Geb.: Roelfien, d. van Siert Slagter en Geessien Abels; Berend Roelof, z. van Ferdinant August Gaerthé en Jantje Weering; Annechien, d. van Harm Nijdam en Pieterke Wieringa. — Overl.: Annechien Bos, ongeh., 20 j., d. van Albert Bos en wijlen Jopkien Holthuis; Berend Bathoorn, 7 w., z. van Harm Bathoorn en wijlen Grietien Lodewijk; Kornelis Jans Hartlief, 79 j., ongeh., z. van Jan Hartlief en Elisabeth Hilbrants.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 10 Julij. TARWE flaauw, met weinig handel; 128 ℔ nieuwe witbonte Poolsche f 413, 415, 418, f 420; 129 ℔ dito f 425; 129 ℔ Ibrail f 338. — ROGGE onveranderd; 120 ℔ Archangel f 240 bij partij; 119 ℔ dito f 239. — GARST en HAVER zonder handel. — BOEKWEIT f 10 lager afgegeven; 118 ℔ Nijkerker f 278; 118 ℔ Geldersche f 273; 112 ℔ Holstein f 237. — KOOLZAAD £ $\frac{1}{2}$ lager; op 9 v. Olie in Sept., Oct. en Nov. £ $86\frac{1}{2}$. — LIJNZAAD ruim prijshoudend; 112 ℔ Odessa f 430. — RAAPOLIE dadelijk prijshoudend, op levering begin markt onveranderd, sluit flaauw; op 6w. f $52\frac{3}{4}$; Vliegend f $51\frac{3}{4}$; 1o. Sept. en Oct. f $50\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, Nov. f $50\frac{1}{4}$, 50; Dec. f $50\frac{1}{4}$, $49\frac{7}{8}$; Mei f $49\frac{3}{4}$ nominaal. — LIJNOLIE dadelijk onveranderd, op levering traag; op 6w. f $47\frac{1}{4}$; Vliegend f 46; Najaar f $45\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$. — HENNEPOLIE op 6w. f $51\frac{1}{2}$; Vliegend f 50. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks f 95 a 100. — LIJNKOEKEN per 104 stuks f 11 a f 15.

SCHIEDAM, 9 Julij. MOUTWIJN is met f $20\frac{1}{2}$ per vat contant voor benoodigden betaald. — JENEVER 100 pct. Amst. proef f $24\frac{1}{2}$ a 25 per vat contant.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 1857.

	pct.	10 Julij.	11 Julij.
Nederl. W. S.	$2\frac{1}{2}$	$63\frac{11}{16}$	$63\frac{9}{16}$
„ „	3	$76\frac{7}{8}$	$76\frac{3}{4}$
„ „	4	$96\frac{7}{16}$	$96\frac{1}{2}$
Amort. Synd.	$3\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{1}{4}$
Handelm.	$4\frac{1}{2}$	$160\frac{1}{8}$	$159\frac{3}{4}$
O. I. Leening	4		
Aand. H.Spw.			
Aand. R.Spw.	$4\frac{1}{2}$	$100\frac{7}{8}$	
Ned. B.			
Maats. Weld.			64
Rusland,			
Obl. Hope	5	$105\frac{1}{2}$	$105\frac{1}{2}$
Dito 1831/33	5	95	$94\frac{15}{16}$
Cert. 1840	4	$87\frac{7}{8}$	$88\frac{1}{4}$
» Stieglitz	4	88	
Cert. v. Ass.	6	$67\frac{1}{4}$	$67\frac{1}{4}$
Polen,			
Aand fl. 500	*f*	$154\frac{1}{2}$	$154\frac{1}{2}$
Obl.	4	$80\frac{5}{8}$	$80\frac{1}{2}$

	pct.	10 Julij.	11 Julij.
Spanje, Obl.	$1\frac{1}{2}$	$25\frac{9}{16}$	$25\frac{1}{2}$
Obligatien	3	$43\frac{1}{4}$	
Binnenl.	3	$38\frac{3}{16}$	$37\frac{7}{8}$
Amortisable		$5\frac{9}{16}$	
Bewijz. Coup.		$5\frac{7}{8}$	
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	$78\frac{9}{16}$	
» »	4		$62\frac{1}{2}$
» Metal.	5	$76\frac{13}{16}$	$76\frac{9}{16}$
» » N.	5		
» Nation.	5	$78\frac{7}{16}$	$78\frac{5}{16}$
» »	$2\frac{1}{2}$	$39\frac{3}{4}$	$39\frac{3}{4}$
Belgie, Cert.	$2\frac{1}{2}$		
Rothschild	$2\frac{1}{2}$	$53\frac{1}{4}$	$53\frac{3}{16}$
Portug., Obl.	3	$46\frac{1}{8}$	$46\frac{1}{16}$
Brazilien	5	$100\frac{1}{4}$	$100\frac{1}{8}$
Weener aandeelen	4	320	320

10 Julij. Behalve voor Oostenrijksche fondsen, die iets trager waren, verschilde de markt overigens weinig met gisteren.

11 Julij. De markt was algemeen flaauw gestemd, de handel weinig beteekenend.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** TE ASSEN.

BIJBLAD, behoorende bij de Provinciale Drentsche en Asser Courant van Dingsdag den 14 Julij 1857.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van 9 Julij.

Heden zijn ingekomen twee ontwerpen van wet, als: 1. tot regeling van het muntwezen in Ned. Indië, en 2. tot nadere aanwijzing van daartoe vereischte middelen. — Verzending naar de afdeelingen.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over de drie eerste alinea's van art. 22 van het wetsontwerp tot regeling van het Lager Onderwijs.

De heer *Groen van Prinsterer* acht het gelukkig, dat, welk ook het lot zij van art. 22, daarvan geene kabinets-kwestie zal worden gemaakt, want daardoor kan de discussie blijven op het grondgebied der beginselen. De groote vraag is, of het woord Christelijk uit al. 1 zal worden geligt; zijns oordeels is na de aanneming van art. 16 het woord Christelijk meer dan ongepast, daar art. 16 leidt tot eene volkomen godsdienstlooze school. De Spr. verdeelt vervolgens zijn betoog in drie deelen, als: 1. dat het systeem van art. 16 strijdt tegen de Grw.; 2. dat, nu men dat systeem aangenomen heeft, er ook geheel neutrale scholen moeten bestaan, en 3. dat des Spr. partij nu vooral beschermd moet worden tegen de onderscheidene pogingen, om stelselmatig op te komen tegen het hoofdbeginsel van strikte neutraliteit, welke pogingen zijn: die van den Minister van Justitie, die met Christelijk veel meer bedoelt, dan enkel den naam; die van den heer *de Brauw*, om de Christelijke zedeleer op de school te brengen, en die van den heer *Thorbecke*, om hetgeen hij het Christendom noemt op de volksschool te brengen. Daarop betoogt hij nog nader, dat het woord Christelijk niet in de wet moet blijven, vooral in verband met art. 16, want later zal men de aanneming van art. 16, in verband met art. 22 aldus karakteriseren: in art. 16 is eene verloochening van het Christendom, in art. 22 wordt die verloochening verbloemd; in art. 16 is eene ontheiliging, in art. 22 eene heiligschennis. Hij zal thans zijne langdurige rede eindigen; hij zal nader echter nog het woord moeten voeren, ook om regtvaardiging en inlichting te geven over de gedragslijn der kleine minderheid, in zoover hij zich daartoe bevoegd en verpligt acht. Ten slotte verzoekt hij aan den Minister van Binnenl. Zaken, dat hij verklare, dat zijne uitdrukking over de Koninklijke boodschap, als een bewijs van sanctie, alleen is zijne individuële opinie; omdat het systeem, dat zoodanige boodschap eenigermate eene sanctie zoude zijn, geheel strijdt met den hart-ader der constitutionele verantwoordelijkheid.

De heer *Meylink* onderzoekt in de eerste plaats, of de Staat in de school voor allen eenig godsdienstig onderwijs kan geven; hij komt tot de slotsom, dat hij is voor de gesplitste school, maar aangezien deze afstuit op de algemeene opinie, is hij voor de gemengde school, doch dan moet deze ook geheel schadeloos en onzijdig zijn, zonder eenig godsdienstig onderwijs. In de tweede plaats heeft hij bezwaar tegen de opname van het christelijk beginsel in de wet, daar dit eene reeks van bezwaren in de praktijk zal opleveren, en hij betreurt het, dat de regering de opinie van de vroegere meerderheid der Kamer heeft ten offer gebragt aan eene minderheid, terwijl nu het gewetensbezwaar op een ander deel der bevolking wordt overgebragt. Ten derde gaat hij na, welke de waarde is en de gevolgen zullen zijn van de bepalingen van art. 22 en verklaart ten slotte, dat men niet van hem kan verwachten, dat hij nu, ter voldoening aan eischen, waarbij op de regten der minderheid niet wordt gelet, deze alinea goedkeurt.

De heer *Godefroi* heeft het standpunt, waarop hij zich bij de tegenwoordige discussien bevindt, aangetoond. Hij heeft herhaald, dat hij, ofschoon op een absoluut Staatsregtelijk gebied, het regt hebbende te verlangen, dat de wet geen beginsel ontleende aan eenige Godsdienst, echter om een algemeen belang te bevorderen, de regeling van het onderwijs, bereid was een offer te brengen en mede te werken tot het bevredigingsmiddel. In het breede heeft hij ontwikkeld, dat de gemengde school noch voor de Christenen, noch voor de Israëliten hinderlijk was. Voor de misbruikers zag hij waarborgen in de wet. Elke andere formule zou daartoe ook aanleiding kunnen geven, evenzeer als de weglating van elke formule. Wil men, door de wet omtrent de omschrijving van het onderwijs te doen zwijgen, de klip omzeilen, men zou alsdan het doodvonnis over de gemengde school uitschrijven.

De heer *Baud* heeft zich verklaard voor alinea 1—3; hij wenscht verduidelijking van alinea 2, en verklaart zich tegen het amendement van den heer *Thorbecke*.

De Minister van Binnenl. Zaken begint zijne rede met op te merken, dat door de meerderheid reeds bij art. 16 beslist is, dat de openbare school de gemengde zal zijn. Men is thans genaderd tot het punt tot welke hoogte de godsdienst op de openbare school kan zijn. Ook hier treft hij tweeërlei soort van bestrijders aan; teregt zeide de heer *Godefroi*, dat de regering tusschen twee vuren staat. Het is zoo; de regering staat tusschen hen, die in het artikel te weinig en die er te veel in zien. Hij had zich gevleid, dat zij, die er te weinig in zien, na de beslissing over art. 16, aan de regering hare taak eenigzins gemakkelijker zouden hebben gemaakt en eenige meerdere toegeeflijkheid hadden betoond. Een troost echter levert hem die bestrijding op, en die is: dat die twee uitersten de gevolgtrekking regtvaardigen, dat de regering het juiste doel getroffen heeft, en den weg der waarheid heeft bewandeld, dien in het midden ligt.

Hij zal zich onthouden, om in eene wederlegging te treden der rede van den heer *Groen*. De minister acht het evenwel noodzakelijk, ten aanzien van een punt te antwoorden, namelijk over zijn vroeger gezegde, betrekkelijk de Koninklijke boodschap. Hij kan de beschuldiging van constitutionnele ketterij volkomen van zich afweren. Al hetgeen de heer *Groen* gezegd heeft nopens de beteekenis van eene konink. boodschap kan de minister volkomen toegeven. Hij heeft het reeds gezegd, dat die boodschap den Koning in zijne stem niet bond, maar hij merkt alleen dit aan, dat hij in de tegenwoordige omstandigheden in die inzending het bewijs zag, dat de Koning tevreden was, met de wijze, waarop de ministers hunne taak hadden vervuld.

Overigens merkte de Minister op, dat de wet geen godsdienstig onderwijs wil. Hij roept hen, die voor misbruik vreezen, toe, dat zij toch aan geene ontijdige vrees toegeven. Zoo de wet tot misbruiken moest lijden, zou hij de eerste zijn, om deze bepalingen te wraken; maar de wet wil alleen opleiding tot Christelijke deugden, en onthouding van alles, wat leerstellig of kwetsend voor andersdenkenden is. Wat nu aangaat de amend. op de drie eerste alineas aangeboden, meent hij in de eerste plaats voor alles hulde te moeten doen aan het uitnemend betoog van den spreker uit Deventer, den heer *Thorbecke*, en dankt hij hem voor den heuschen vorm en inkleeding van zijne rede. In beginsel bestaat er volkomen overeenstemming tusschen de redactie van het ontwerp en het amendement. Alleen de inkleeding verschilt. Het doel is echter volkomen hetzelfde. Waarin is het vormelijk verschil gelegen? Volgens de redactie van de regering staat op den voorgrond wat de onderwijzer moet doen, volgens het amend. wordt er vastgesteld wat hij moet laten. Ditzelfde omschrijft ook de regering, maar in eene afzonderlijke alinea, en dan nog in sterker vorm. De heer *Thorbecke* laat het slot van al. 2 nopens de liefde en verdraagzaamheid weg. Nu is het wel waar, dat liefde eene Christelijke deugd is, en dat die dus in al. 1 is begrepen, maar de minister zegt, dat liefde de hoofddeugd is, en daarom hier in de eerste plaats wordt genoemd. Daarin is eene nuttige aanwijzing voor de onderwijzers gelegen.

Wat aangaat het amendement van den heer *Blaupot ten Cate* op al. 3, ook hier bestaat in de hoofdzaak geen verschil, maar de min. stelt prijs op het behoud der redactie van het ontwerp.

Zitting van 10 Julij.

Heden zijn de beraadslagingen voortgezet over de drie eerste al. van art. 22 van de wet op het Lager Onderwijs.

De Minister van Justitie heeft nog eenige oogenblikken van de Kamer verlangd om te voldoen aan eene gedane toezegging, het betoog, dat de opleiding tot christelijke deugd, in de wet opgenomen, allezins heeft eene practische beteekenis en geenszins als een holle klank kan worden beschouwd. Hij heeft zich daarbij inzonderheid toegelegd op het beantwoorden van de aanvallen van zijne vrienden en vormalige medestrijders, zonder echter te treden in de behandeling van vraagstukken, die eigenlijk in een wijsgeerig of godgeleerd dispuut-collegie zouden te huis behooren.

De Minister heeft zich bepaald bij het onderzoek: 1o. welke de opleiding is tot christelijke deugd in den zin der wet; en 2o. wat het is ergernis te geven aan andersdenkenden. In tegenspraak met den heer *Groen*, heeft de Minister beweerd, dat het eerste allezins mogelijk is, ook op de gemengde school, en wat het tweede betreft, is het hem voorgekomen, dat daarbij in de eerste plaats naauwkeurig behoort te worden vermeden, wat naar proselietenmakerij gelijkt; dat al wat de kerkelijke leerbegrippen betreft, aan de kerk moet worden overgelaten, en dat daartoe de school kan worden open gesteld buiten de schooluren; maar dat op de school moet worden gelet op het eerbiedigen van een ieders regt om zijne eigen gevormde overtuiging te hebben, al berust die dan ook op beginselen, welke, in de schatting van anders denkenden, als dwalingen worden aangemerkt.

Aan het einde van zijn zeer uitgebreid betoog heeft de Minister den heer *Groen* afgevraagd, of het in den grond dan niet beter zoude zijn, zich met de uitspraak van deze wet te vergenoegen, dan om te blijven procederen, terwijl het nadeel daarvan grooter zoude kunnen worden, dan het voordeel eener gewenschte uitspraak?

De heer *v. Wintershoven* verlangt de bepaling eener straf op het misbruik, 't welk van het voorschrift van al. 2 zou kunnen worden gemaakt.

De heer *van Heiden Reinestein* zegt, dat, na de uitnemende rede van den Minister van Justitie, hij zijne meening kortelijk kan ontwikkelen. Hij is een voorstander van de gemengde school, doch met de facultatieve splitsing voor hen, die gemoedsbezwaren hebben en waarop al. 4 doelt. Het hoofdbeginsel der wet van 1806 is dit godsdienstig christelijk element; en zoo is dit ook in deze wet. Spreker zal slechts twee vragen onderzoeken: 1o. voldoen de alinea's 1—3 aan zijne wenschen? 2o. zoo neen, is daarin dan eene voldoende reden tot afstemming gelegen? Ad. 1, erkent hij, dat het christelijk element in alinea 1 niet zeer ruim is gesteld, maar meer is, met het oog op de twee groote godsdienstige afdeelingen, onmogelijk. Evenwel meent hij, dat het door de practijk veel meer zal kunnen zijn dan enkel *moraal*, zonder daarom tot proselitisme te leiden. Hij spreekt niet geheel in den geest van den heer *de Brauw*. Zijns inziens zal ook, zonder den Bijbel, het onderwijs op de openbare school uit den Bijbel kunnen zijn; men zou vooral, b.v. uit de Bergrede kunnen spreken en die ontwikkelen, en daardoor het kinderlijk gemoed vormen. Hij erkent echter, dat de tegenwoordigheid van Israëlitische kinderen belemmerd is, maar hij is hier gerustgesteld door den heer *Godefroi*, die zich, als een offer op het altaar des vaderlands, met het christelijk element op de gemengde school heeft vereenigd. Ad. 2o. ofschoon de wet niet in alles aan zijne inzigten voldoet, zal hij er echter voor stemmen, omdat er een einde aan de zaak moet komen, vooral wegens den onzekeren toestand van het onderwijs. Wat nu het amendement van den heer *Thorbecke* betreft, onafhankelijk van de uitmuntende toelichting, zal hij er tegen moeten stemmen, omdat hij aan de redactie der regering de voorkeur geeft; en hij verwacht ook veel van de welwillende, opregte en loyale toepassing der wet.

Ook de heer *Wijbenga* heeft zich voor de beide eerste al. verklaard, en geoordeeld, dat aan de reg. geen ander middel is overgebleven, dan hetgeen daarin is vervat. Hij heeft zijne hoop te kennen gegeven, dat de wet met verstand en omzigtigheid mag worden toegepast.

De heer *Luyben* heeft verzekerd, dat hij gaarne aan andersdenkenden de broederhand wil toereiken; — dat hij het vaderland en het regerend Stamhuis bemint, en het welzijn van Nederland, naar vermogen, wil bevorderen, maar dat zijne overtuiging hem voorschrijft, zich voor de onzijdige school te verklaren.

Daarop heeft de heer *Groen* het woord verlangd, om de staatkundige zijde van het vraagstuk, welke in art. 22 van de voordragt is zamengevat, te behandelen.

De Spr. heeft daarbij te kennen gegeven, dat hij het belangrijk acht, om ook de denkbeelden van de kleine minderheid in de Kamer te openbaren, ter zake van de groote belangstelling, welke de beraadslagingen buiten dezelve verwekken.

In 't algemeen heeft hij doen opmerken, dat, indien het woord *Christelijk* en al. 4 zijn weggevallen, de wet dezelfde is, tegen welke het petitionnement is gerigt geworden; dat, indien het bedoelde woord in de wet blijft, zij nog slechter wordt, en dat alsdan, in verband met art. 16, met dezelve heiligschennis wordt gepleegd, en steun wordt gegeven aan eene voor de minderheden gevaarlijke praktijk; — dat, als de wet met eene groote meerderheid wordt aangenomen, dit een gevolg zal zijn van de zucht tot afdoen, waaraan men reeds zoovele organieke wetten te danken heeft, en dat daardoor, uithoofde der dubbelzinnigheid, aanleiding zal worden gegeven tot eene proselietenmakerij van de gevaarlijkste soort; — dat de groote meerderheid de wet beschouwt als haar werk, en het ministerie als haar werktuig, 't welk zij niet zal verbreken, voor dat het werk geleverd is; — en dat de slotsom van dit alles is eene politieke mystificatie, veel erger dan in 1853 heeft plaats gehad.

Vervolgens heeft de Spr. den minister van Binnl. Zaken beantwoord, en volgehouden, dat, als de school bruikbaar zal zijn voor Christenen en Israëliten, het kenmerk van het Christendom daaruit zal moeten worden weggenomen.

Ten derde heeft de Spr. zich beklaagd over den minister van justitie in 't bijzonder, die belast is geweest om het tegenwoordige kabinet bijeen te brengen, en daarbij geenszins, naar zijn oordeel, aan zijne roeping heeft voldaan; — zijn aanval op den

minister van Justitie is zelfs in vrij hevige woorden vervat.

De Min. van Justitie meent, op de gehouden rede niet anders te moeten antwoorden. dan zijne diepe verontwaardiging te kennen te geven over het kunstig zamenstel, dat de vorige spreker zich heeft veroorloofd, om een Min. des Konings in een bespottelijk daglicht te stellen, en in het oog des volks te vernederen. Hij zal dien spr. niet beantwoorden, maar hij meent toch te moeten zeggen, dat het hem voorkomt. dat het regt van spreken geenszins het regt geeft, om zich alles te veroorlooven, wat snijden of pijnigen kan. „Mijne regtvaardiging voor mijn gedrag" zegt de Min, „laat ik over aan de nakomelingschap."

De heer *Groen* is op zijne rede teruggekomen en heeft zijne bedoelingen nader toegelicht.

De heer *Thorbecke* heeft den heer *Groen* beantwoord. Hij bespreekt daartoe drie punten: 1o. zeide de heer *Groen*, het Christendom, dat gij wenscht, is gerigt tegen al de gezindheden. Maar dit is een misverstand. Dat Christendom, boven verschil van geloofsbelijdenis, sluit geene bijzondere geloofsbelijdenis uit. Dat Christendom is boven al die geloofsbelijdenissen en omvat ze allen. Uw Christendom, zeide de heer *Groen*, en hij schreef daarbij aan spreker een afzonderlijk Christendom toe, is algemeen godsdienstig, en dat is volgens *Beets* een dor deïsme, en deïsme is rationalisme, en rationalisme is neologisme, en neologisme is ongeloof. Derhalve moet één van beiden gebeuren: of men moet het Christendom van den heer *Groen* volgen, of men is een ongeloovige! 2o. heeft Spr. nimmer beweerd, dat er geen verband bestaat tusschen opvoeding en onderwijs, gelijk de heer *Groen* zegt, maar hij weêrspreekt alleen, dat de school is eene plaats voor godsdienstige opvoeding. 3o. De heer *Groen* zeide, *uw* stelsel is gewetensdwang tegen de regten der natie. Dat is onjuist: Spr. heeft nimmer het bijzonder onderwijs willen beperken; wij willen daaraan niets ontnemen, maar de vrijheid waarborgen; wij willen organiseren, dat is aan een ieder toekennen wat zijne bestemming medebrengt. De heer *Groen* heeft zich over de natie beklaagt, die hem afvalt; maar dat kan niet anders, als men, even als de Socialisten, eene regering wil bouwen op 't geen aan de vrijheid van het individu moet worden overgelaten. Ten slotte maakt Spr. zich weinig bezorgd over de profetiën van den heer *Groen*, die weder zegt, dat het land met deze wet ten verderve gaat. Bij elke belangrijke wet heeft de heer *Groen* zulke profetiën, die later onjuist blijken. Zoo is 't o. a. gegaan met de prov. wet. Ook thans wacht hij gerust de voorspelling af. Spr. heeft vervolgens zijn amendement nader verdedigd.

De heer *van Nispen* brengt hulde aan de redevoeringen der beide Ministers, maar meent toch nog reden tot beduchtheid te hebben voor krenking van godsdienstige overtuiging. Hij vreest, dat ieder in het woord Christen, *zijn* Christendom zal zien.

De *Min. van Binnenl. Zaken* wijst op het groot aantal onderwijzers, die doordrongen zijn van den geest der bepalingen van de wet van 1806. Daar tegenover staat niet eene enkele afwijking. Men moet ook indachtig zijn op de waarborgen, welke de tegenwoordige voordragt aanbiedt. — Tegenover het amendement van den heer *Thorbecke* verdedigt de Min. nader de redactie der Regering. — Omtrent het amendement van den heer *van Wintershoven*, zegt de Min., dat, als daardoor eenige meerdere gerustheid zal ontstaan, hij alsdan gaarne iets dergelijks in de wet zal zien.

Zitting van 11 *Julij.*

In de zitting van heden zijn ingekomen drie wetsontwerpen betrekkelijk den aanleg van spoorwegen:

1o. tot verhooging van hoofdstuk V der begrooting van de staatsuitgaven voor 1857 (voorbereidende werkzaamheden tot den aanleg van spoorwegen);

2o. tot daarstelling van een fonds tot aanmoediging en ondersteuning van den aanleg van spoorwegen;

3o. tot vrijstelling van de regten van registratie en overschrijving op de verkrijging, bij aankoop en onteigening, van vaste goederen, benoodigd tot het aanleggen van spoorwegen.

Voorts is ingekomen eene missive van den Minister van Koloniën ten geleide van eene nota van inlichtingen op een hem door de Kamer toegezonden adres van den heer W. Bosch, gepensioneerd chef van de geneeskundige dienst in Indie.

Nadat de Commissie voor de verzoekschriften op eenige in hare handen gestelde adressen betrekkelijk het lager onderwijs verslagen had uitgebragt, zijn de beraadslagingen voortgezet over de drie eerste alinea's van art. 22 van het bedoelde wets-ontwerp.

De heer Meeussen heeft nog voorgesteld om uit de tweede alinea van het artikel weg te laten den laatsten volzin, luidende:

„Hij (te weten de onderwijzer) prent aan de kinderen dien eerbied in (namelijk dien verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden) en wekt hen op tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid."

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft dien zin in den loop der beraadslagingen aldus veranderd: „Hij wekt de kinderen op tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid," waardoor werd weggelaten de bepaling, dat de onderwijzer eerbied voor de godsdienstige begrippen van andersdenkenden inprenten moet.

Nadat de heeren Meeussen, van Foreest, ter Bruggen Hugenholtz, van Wintershoven, van Nispen van Sevenaer, Luijben en de Minister van Binnenlandsche Zaken het woord hadden gevoerd, is de beraadslaging over de drie eerste alinea's van art. 22 gesloten, en geopend dieover de laatste alinea, luidende:

„Waar de kinderen van het bezoeken der openbare school, uit hoofde van godsdienstige bezwaren der ouders, worden teruggehouden, en deze bezwaren, na een zorgvuldig onderzoek, niet kunnen worden uit den weg geruimd, wordt, indien hieraan kan te gemoet gekomen worden door de oprigting van eene bijzondere school, tot het oprigten en onderhouden van zoodanige school. des gevorderd, hulp verleend door middel van rijkssubsidie. Het verleenen van zoodanige subsidie geschiedt door de wet."

Op deze alinea werden twee amendementen voorgesteld, beide de strekking hebbende om die alinea te doen vervallen: het eene door den heer Blaupot ten Cate, het tweede door de heeren van Akerlaken, Bieruma Oosting, Dirks, Godefroi, Nolthenius, Sander, Slicher van Domburg, Storm van 's Gravesande, Taets van Amerongen en Wintgens.

De Minister van Justitie en de heer Wintgens hebben over de 4de alinea het woord gevoerd, waarna de beraadslaging over art. 22 gesloten, en de onderscheidene amendementen op dit artikel voorgesteld in stemming gebragt werden.

Het amendement van den heer Thorbecke, strekkende om de twee eerste alinea's te doen vervangen door de volgende:

„Zoowel bij de ontwikkeling van verstand en kennis, als bij de opleiding tot alle Christelijke en Maatschappelijke deugden, onthoudt zich de onderwijzer van al hetgeen met den eerbied aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden verschuldigd strijdig is"

werd met 35 tegen 30 stemmen verworpen.

Het amendement van den heer Meeussen, strekkende om uit de 2de alinea weg te laten die woorden, welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken later veranderd waren, werd met 39 tegen 26 stemmen aangenomen.

Het amendement van den heer Blaupot ten Cate, strekkende om in de 3de alinea achter de woorden: *worden gesteld*, te laten volgen:

„door den gemeenteraad, nadat deze den onderwijzer, die zich aan het hoofd der school bevindt, alsmede den districts-schoolopziener, daarover heeft gehoord,"

werd met 41 tegen 24 stemmen verworpen.

Het amendement van den heer van Wintershoven, strekkende om als laatste alinea aan art. 22 toe te voegen het volgende:

„Het verslag, bedoeld bij art. 194 der Grondwet, bevat de opgave van de klagten, welke wegens nietnaleving van deze voorschriften ter Onzer kennis zijn gekomen, en van het onderzoek en de voorziening, welke daarop, zoo noodig, van Onzentwege zijn gevolgd."

werd met 33 tegen 32 stemmen verworpen.

Het amendement van de heeren van Akerlaken en negen andere leden. gelijkluidende met dat van den heer Blaupot ten Cate, tot weglating der 4de alinea van het artikel, werd met 63 tegen 2 stemmen aangenomen.

Het gewijzigd artikel 22, waaruit nu geligt waren de laatste zinsnede der 2de alinea en de 4de alinea, en thans luidende:

„Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden.

„De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.

„Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiervoor kunnen de schoollocalen buiten de schooluren ten behoeve van de leerlingen, die er ter school gaan, beschikbaar worden gesteld,"

werd met 45 tegen 20 stemmen aangenomen.

Vóór hebben gestemd de heeren: Heemskerk, Westerhoff, Blaupot ten Cate, van Hoëvell, Bosscha, Delprat, Hoynck van Papendrecht, van Franck, van Akerlaken, Vegilin van Claerbergen, Hengst, van Deinse, Sander, Hoekwater, van der Veen, Zylker, Anemaet, Reinders, de Brauw, Stolte, Baud, van Rappard, Wintgens, Storm van 's Gravesande, van Eck, van Bosse, Taets van Amerongen, Poortman, Gevers Deynoot, v. d. Poel, Kien, Thorbecke, Dullert, v. d. Linden, Storm, Nolthenius, Dirks, vanHeiden Reinestein, Godefroi, Slicher van Domburg, ter Bruggen Hugenholtz, van Zuijlen van Nyevelt, Bieruma Oosting, Wybenga en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Sloet tot Oldhuis, de Poorter, Mackay, van Lynden, de Limpens, Meeussen, Beens, Groen van Prinsterer, de Lom de Berg, van Foreest, Dommer van Poldersveldt, Jespers, van Wintershoven, van Reede van Oudtshoorn, Meylink, Strens, Luijben, van Nispen van Sevenaer, Bots en Elout van Soeterwoude.

De artikelen 24, 25, 26 en 27 van paragraaph 2 van het wets-ontwerp „Van de onderwijzers" gaven geene aanleiding tot discussiën

Artikel 23, het verbod inhoudende dat de onderwijzers geene ambten of bedieningen dan met goedkeuring van Gedeputeerde Staten enz. bekleeden noch handel en nering drijven of eenig beroep uitoefenen mogen, werd na de daarover gevoerde woordenwisseling tusschen de heeren Dirks, Thorbecke, van der Linden en Sander, door den Minister van Binnenlandsche Zaken, ter verduidelijking van de Redactie, veranderd.

De Vergadering heeft de beraadslaging over artikel 28 niet ten einde gebragt, maar zich vereenigd met 35 tegen 29 stemmen met eene motie van orde van den heer de Poorter om de behandeling van dat artikel tot Maandag ochtend ten 11 ure te verdagen, als staande het in naauw verband met artikel 30.

Het antwoord der Regering, ontvangen op het rapport der commissie van Rapporteurs, betreffende het ontwerp van wet voor de zamenstelling der Regterlijke magt, is bekend. Daarbij is gevoegd een nieuw gewijzigd ontwerp, waarin vele van de opmerkingen der Kamer zijn opgenomen of hersteld.

Het denkbeeld is geopperd in het verslag, om door het een of ander amendement bepaaldelijk het gevoelen der meerderheid te vernemen over de vraag: of de Hooge Raad al dan niet zal zijn regter in hooger beroep in burgerlijke zaken. De Regering ontveinst niet, dat zij dit vraagpunt beschouwt als een hoofdbeginsel, waaromtrent het haar, zoolang de noodzakelijkheid daarvan niet is gebleken, niet wel mogelijk zou zijn hare overtuiging op te offeren. Mogt het onverhoopt blijken, dat het niet eene minderheid van de leden der Kamer is, maar de meerderheid die haar voorstel afkeurt, haar zou, hoe ongaarne ook zij daartoe zou overgaan. niets overschieten dan het wets-ontwerp in te trekken.

Wat betreft de voorstellen omtrent de kantongeregten, de Regering heeft nogmaals rijpelijk overwogen, of het hier te doen zal zijn om een pater familias, dan wel om een regter te hebben. De eerste zou meer de geschillen trachten bij te leggen, de laatste eenvoudig regt doen. Zij is echter tot de conclusie gekomen, om den wenk in het verslag te volgen, en stelt thans voor de zamensmelting van kantons, maar op zoo groote schaal, dat de thans bestaande 150 kantons tot op de helft worden teruggebragt. Maar, om de ingezetenen niet te veel tot reizen te verpligten, stelt men voor, den kantonregter, waar het noodig mogt zijn, zijne teregtzittingen te kunnen doen houden op meerdere plaatsen van het kanton.

Evenwel om tot die zamensmelting te geraken, is een onderzoek naar de plaatselijke omstandigheden noodig, dat veel moeite moet koster, veel tijd rooven. Daarom wordt in art. 82 (nieuw) voorgesteld, om voorloopig de kantons te laten bestaan, gelijk zij zijn, en twee of zelfs, waar het mogelijk is, drie kantons onder het regtsgebied van één kantonregter te vereenigen. *Zoolang* de kantons niet zijn zamengesmolten, maar bloot vereenigd, is het de bedoeling de griffiers bij de kantongeregten te laten gelijk zijn. Als tijdelijke maatregel, om de ingezetenen aan de bedoelde verandering te gewennen, scheen dit aanbeveling te verdienen.

Zoo zou dan de kantonregter niet meer worden lid van de regtbank, en daardoor reeds veel vervallen van de bezwaren tegen het voorstel der regering ingebragt. Alleen stelt men voor (art. 80 nieuw) de mogelijkheid te openen om den kantonregter in hoofdplaats der arrondissementen bij beregting van zware strafzaken tot aanvulling te bezigen van het personeel der regtbank.

Ook de vraag of in zware strafzaken appèl moet worden toegelaten, acht de Regering in staat van wijzen. De wijze van regtspleging behoort niet in deze wet te worden bepaald, maar eigenaardig in het Wetboek van Strafvordering.

Het was der Regering zeer aangenaam te vernemen, dat meerderheid aan de opdragt aan de regtbanken van de beregting ook van zware strafzaken haar bijval schonk.

Bij het oordeel dat over het getal regters, dat aan de behandeling der zaak zal deelnemen, geveld wordt, moet niet uit het oog verloren worden, dat het ontwerp hooger beroep toelaat. W in het hoogste ressort gevonnisd, ook de Regering zou een g van drie of vier leden te zwak achten.

Ook de vraag over de grondwettigheid en wenschelijkheid het maken van den Hoogen Raad tot een hof van appèl ach Regering voldongen, en voor eene beslissing meer dan rijp. overtuiging der Regering is diep, gelijk reeds werd opgemerkt zoo diep gevestigd, dat zij meent haar niet dan voor het st oordeel der Volksvertegenwoordiging te mogen doen zwichten.

Vond het door de Regering omtrent de cassatie voorgedr stelsel weinig bijval, zij moet het rondborstig erkennen, dat zij aan de geopperde bezwaren, vooral aan dat ontleend aa Grondwet, na de opmerking in het verslag, veel gewigt m te moeten hechten.

Daar de meerderheid zich wederom verklaarde tegen de o ting van Regtbanken van Koophandel, ziet de Regering overwegend bezwaar om uit het ontwerp de bepaling te ligt

De Regering herhaalt het, de regeling der militaire regt behoort, op het voorbeeld van hetgeen thans bestaat, niet in wet.

Een ontwerp eener wet op de zamenstelling en het bele militaire justitie is aan het Departement van Justitie bijna afgewerkt. Maar over dat ontwerp zal nog in overleg worden getreden met andere takken der Regering.

Ook omtrent het onderwerp van de opdragt aan het Op Ministerie van de vervolging van overtreding der belasting en van de vertegenwoordiging van den Staat in burgerlijke gedingen, is de Minister van Justitie gebonden aan overleg zijne ambtgenooten, en kan dus zijne bijzondere meening, Kamer verlangt te kennen, de zaak niet beslissen.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** TE ASSEN.